

Paulo Sérgio Viana

Dek du rakontoj

Paulo Sérgio Viana

***Dek du
rakontoj***

**Kaliningrado
Sezonoj
2023**

Paulo Sérgio Viana

DEK DU RAKONTOJ

Verkis Paulo Sérgio Viana

Kompilis kaj redaktis Aleksander Korĵenkov

Enpaĝigis Aleksander Korĵenkov

Korektis Halina Gorecka

Sur la kovropaĝo estas portreto de Paulo Sérgio Viana (2018).

Ĝi estas bitlibro (elektronika libro) eldonita laŭ la normoj pdf kaj epub.

Ĉi tiu bitlibro estas senpage elŝutita el la Virtuala Biblioteko de *Sezonoj*:

<https://esperanto-ondo.ru/Libroj/Libroj.php>

Oni ne rajtas plene aŭ parte publikigi tekstojn el ĉi tiu libro papere aŭ elektronike sen permeso de la aŭtoro.

Viana, Paulo Sérgio

Dek du rakontoj / Kompilis Aleksander Korĵenkov. — Kaliningrado: Sezonoj, 2023. — 49 p. — (Virtuala Biblioteko de *Sezonoj*, №22).

© Paulo Sérgio Viana 2020-2022.

© Elektronika eldono, *Sezonoj* 2023.

Kurba

Malgrasa, kurba, iranta tra la urbo en ĉiutaga, senfina pilgrimado, kun la okuloj fiksitaj al la grundo, vestita per grizkotona robo longa kaj malstrikta. Ĉe la talio, ŝi portis etan tolsakon kun la aperturo fermita per malpura ŝnur-eto. Ŝia aĝo estis nedifinebla, je ia punkto en la dua duono de la vivo. Kurba vivo.

Ŝi vagadis tra ĉiuj stratoj, prefere tra plej homplenaj, per nelongaj, ofte interrompataj paŝoj, kaj ŝi kolektadis malgrandajn objektojn, kiujn la homoj kaj la hazardo faligis al ŝi survoje. Fine de ĉiu tago, ŝi revenis hejmen, nome al domaĉo en la ĉirkaŭaĵo de la mondo, por kontroli kaj meti en ŝuskatolojn, tre organizita kaj klasigita, la tagan kolekton. Ŝi havis skatolon por vestbutonoj, alian por moneroj, tiun por harpingloj, por orelingoj, skribilfermiloj, nerompitaj globkrajonoj, krajonstumpoj, kudriloj, vinkorkoj, harfiksiloj, infansuĉiloj, malplenaj fajriloj, pecoj de ŝnuretoj, ŝlosiloj, paperklipoj, fadenbobenoj, vitraj globetoj, kandelstumpoj.

Ne malofte, Kurba vidis ion, kio ŝajne taŭgis, tiam ŝi sin klinis malrapide, kun la manoj sur la dorso, ekprenis la trovitaĵon, ekzamenis ĝin longe, iom pripensis kaj reĵetis ĝin surgrunden; ĝi ne taŭgis. Tio signifis ian kriterion, ian limon inter tio, kio meritis eniri la saketon (kaj poste la ĝustan departementon) kaj tio, kio estis nenio alia ol spitinda rubo. Tiel Kurba ne akceptis simplajn ŝtonetojn, bruligitajn alumetojn, cigaredstumpojn, paperpecojn (eĉ se kolorajn), plastajn sakojn, bierajn aŭ alibotelajn ŝtopilojn. Ankaŭ ne ĉifonojn. Kaj ankaŭ ne objektojn tiel nedifinitajn, ke oni ne povus identigi ilian devenon, ilian originan utilecon.

Koncerne la ŝtonojn, estis unu aparta afero. De tempo al tempo stratbuboj en grupo ĵetis sur ŝin malbelajn ŝtonojn kaj parolojn: katarto, nizo, vulturo. Kurba neniam respondis, ŝi ne deturnis sian korpon, ŝi nur rigardis iom mire. La ĵetitajn ŝtonojn, tiujn ŝi ja alprenis kaj konservis. Ili venis en specialan skatolon, tegitan per blanka, malnova poŝtuko. Fakte, tiuj atakoj de buboj lastatempe maloftiĝis. La nereago de Kurba, ŝia pasiveco kaj malkoleremo

malstimulis la kruelon. Krome, la buboj ne komprenis, ke ŝi prenis la ŝtonojn kaj ne reĵetis ilin. Tio estis same, kiel ĵeti malbelajn ŝtonojn kaj parolojn en la akvon de lago.

Maloŭte okazis, ke iu kompatema homo proponis al ŝi almozon – etan moneron, panpecon, dolĉaĵon. Kurba tre konsterniĝis kaj multe pardonpetis, antaŭ la elreviĝo videbla sur la mieno de la proponinto. Tiam ŝi plej milde klarigis, por provi malpliigi la malkomfortan situacion: al mi tre plaĉus akcepti, kaj mi multe dankas, mia sinjoro, sed miaj trovitaĵoj tion ne permesas al mi; ili tre ofendiĝus.

Tiel okazis, ke Poeto, grasa kaj grizhara negro, tre konata en la proksim-eco de iu stratangulo pro la kokosdolĉaĵoj, kiujn li mem kuiris kaj vendis, eksciis pri la serĉado kaj rifuzado de Kurba. Tiu alnomo venis al li pro la pitoreska kutimo proponi kokosdolĉaĵojn kune kun naivaj versoj: kokosdolĉaĵo al kliento, je prezo de nura vento; dolĉaĵojn al vi mi proponas, similajn neniujn konas; prenu kvar, pagu por tri, vi restos fidela al mi; se en la vivo vi solas, Poeta dolĉaĵo konsolas; se mankas kokosdolĉaĵo en la deserto, la vivo far-igas dezerto; de la dolĉaĵo, dilemo: ĉu la simpla, aŭ kun kremo; la vivo pli plaĉas, se vi kokosdolĉaĵon maĉas; manĝu sentime, la Poeto kuiras estime; aŭdaca kokosdolĉaĵo konvenas, se la vivo vin ĝenas.

Tia vendostrategio bone funkciis. La klientoj ŝatis la ekstravagancajn versojn kaj fine aĉetis la dolĉaĵojn, kiuj cetere ne estis la plej bonaj, sed ja la plej malmultekostaj. Eĉ Kurba haltis por iom ripozigi la okulojn kaj aŭskulti la versojn de Poeto.

Unu tagon Poeto starigis kaptilon. Kiam li vidis, ke Kurba venas ĉe la ekstremo de la trotuaro en sia kutima kolektado, li faligis moneron sur lokon, kie ŝi certe devos pasi. Kaj li sidiĝis apude, por observi. Ŝi venis, kliniĝis kaj prenis la allogaĵon, klare mirante, ke ŝi trovis tian valoraĵon, tiel facile videblan. Tiam ŝi ekvidis la vizaĝon de Poeto, kiu bonhumore ridetis. Kurba komprenis la aranĝon kaj trankvile demandis:

- Ĉu vi lasis ĉi tien la moneron?
- Ne mi. Iu alia faligis ĝin.

Kurba ne scipovis kontesti. Unu fojon prenita, la monero al ŝi apartenas, eĉ se la aranĝo estis nehonesta. Poeto kaptis la okazon kaj aldonis:

- Do aĉetu de mi kokosdolĉaĵon per tiu monero. Ĉu vi preferas blankan aŭ brunan?
- Blankan.

Kurba pagis, prenis la dolĉaĵon kaj metis ĝin en la sakon de trovitaj objektoj.

– Mia sinjorino, se vi permesas al mi demandon, kion vi kaptadas dum tiom longa tempo?

– Mi kaptas tion, kion la homoj faligas.

– Kial?

– Mi volas kompreni, kion la homoj faligas.

Kaj Kurba, kiu neniam parolis, nek ridis, tiam ridetis dolĉe. Poeto serioziĝis.

– Nu, ankaŭ mi estas stratkolektanto. Unu tagon mi trovos verson, kiu valoras pli ol miaj kokosdolĉaĵoj.

Kiam li finis sian frazon, Kurba jam troviĝis tri paŝojn for, sur la trotuaro, ĉiam kun la okuloj turnitaj malsupren. Tuj poste ŝi kliniĝis, prenis etan perditan objekton, zorge metis ĝin en la sakon kaj antaŭeniris.

Mi ne havas horloĝon

Fantomoj estas nevideblaj, ankaŭ virusoj. Kaj ambaŭ hantas. La urbo estas preskaŭ senhoma, ĉiuj rifuĝas en siaj domoj. Malpli da aŭtoj surstrate. Pandemio. Kvaranteno.

Ĉiu urbo havas sian kvanton da mizeruloj, kiuj dependas de almozoj por vivi. Ili petadas sur trotuaroj, apud semaforoj, ĉe enirejoj de bankoficejoj. Nuntempe la urbo estas preskaŭ senhoma, almenaŭ en publikaj lokoj. De kiu do almozpeti? Homoj malsatas. Almozuloj estas homoj, havas stomakon kaj malsataĉas. Silente ili vagas tra la urbo kaj dormas sub markezoj. Ie kaj ie oni vidas ankaŭ infanojn vagantajn kiel hundoj. Malsataj infanoj.

Ĵurnaloj, televidstacioj kaj radiostacioj proponas, ke oni donacu nutraĵojn. Oni dismetas tabletojn kun afiŝoj: “Lasu ĉi tie vian nutrodonacon”.

Estas la deka vespere. Senbrua, iom malvarma vespero, aŭtuno jam regas. Apenaŭ zumas en la hejmo de Karlo la televidaparato. Lastaj noticoj susuriĝas en la tagofino: la viruso plivastigas sian invadon, pli da homoj mortas tute solaj, en intensflegaj hospitaloj. Kelkaj mortas antaŭ ol ili atingis taŭgan flegadon. Televidĵurnaloj iom monotone listigas statistikajn ciferojn.

Karlo enuas. Ĉiam la samaj noticoj. Deprime. Preferinde enlitiĝi. Li varmigas sian kutiman laktotason kaj verŝas ĉokoladpulvoron. Je la unua gluto, sonas la doma tintilo. Karlo ekmiras, estas jam kelkaj minutoj post la deka. Kiu sonorigas?

Karlo rigardas tra la fenestro. Post la ĝardeneta ferkadro ĉifonulo vokas lin:

– Sinjoro, lasu min paroli al vi.

“Ĉu danĝere?” – Karlo pensas. Li tamen malfermas la pordon, iom impulsive, kaj paŝas al la homo.

– Sinjoro, pardonu min, sed mi malsatas. Ĉu vi povus helpi min? Io ajn manĝebla taŭgas. Aŭ monero.

– Amiko, estas jam malfrue! Post la deka! Oni timas malfermi la pordon je ĉi tia horo!

– Ĉu jam la deka? Ve, mi ne konscias pri la horo... Pardonu min, sinjoro, mi ne havas horloĝon. Vi pravas, estas jam malfrue... Jam ne indas ĝeni homojn je ĉi tia horo... Nun mi komprenas, kial ĉe aliaj domoj, kie mi sonor-igis, neniu respondis. Pardonu... Mi foriras...

Lia voĉo peze treniĝas. Li paŝas for, iom malfirme. Eble li estas ebrieta, li ŝanceliĝas laŭlonge de la trotuaro. Blovas malvarma venteto, folioj de kaŝtanoj melankolie murmuradas.

Karlo miras, ke tiel facile la almozulo rezignas pri sia almozo. Sed fakte estas tro malfrue, li devus veni antaŭe. Tamen li senpense flustras: “Momen-ton!” Sed la almozulo jam iras kelkajn metrojn for. Li ne aŭdas. La murmur-ado de la foliaro rivalas kun la hezita voĉo de Karlo.

Li revenas en la domon, ŝlosas la pordon, malŝaltas la televidon kaj la lumon. Lia ĉokoladlakto jam malvarmiĝis, li ne plu emas trinki. Li enlitiĝas, sed bezonas nekutime longan tempon por endormiĝi. Certe pro tio, ke man-kas al li varmeta ĉokoladlakto en la stomako. “Ĉio en la vivo dependas de kutimoj”, estas lia lasta penso hodiaŭ.

Du nomoj

Kiel vi trafis en ĉi tiun lokon, Gledson?

Ĉio komenciĝis kiam mi eksciis, ke mi havas du nomojn. Unuflanke de la patro, Gledson; aliaflanke de mia patrino, Antono. Ĉi tio kondamnas homon, faras lian vivon enigma, senkongrua, ŝvebanta inter tago kaj nokto, dubople-na krepusko. Mi ne povus imagi, ke mia patro, kiun mi ne konis, malaperus en la mondon, tuj post mia unua beboploro. Li nenion diris, nenion lasis, krom gameto kaj nomo, Gledson. Kiel mi povus, estante ankoraŭ tiel mal-matura, forigi el mia esto tian nomon sonoratan, flavecan, eĥantan nazalaĵojn?

Ĝis tiam mi estis Antono, kontenta en mia modesteco pri mia familia al-nomo To. Ĉiuj konis la knabon To, de Sinjorino Vera, adoptita filo vartita kiel se vera ido. Mia patrino neniam batis min pli ofte ol la idojn de sia ventro, eble eĉ malpli. Cetere, mi estis bonkondukata, trankvila knabo, kies unusola misaĵo estis la malŝato frekventi lernejon. Ĉi tion mia patrino pardonis, ĉar sama estis la inklino de ŝiaventraj idoj, egale. Mi estis normala, mi rigardis, ke la mondo estas en ordo, ĉio en sia ĝusta loko, mi neniam vidis aŭ aŭdis ion, kio ne ekzistas.

Al mi plaĉis la stratfoiroj, ludado kun hundoj, aŭskultado de rakontoj fare de pli saĝaj knaboj, sensua irado sub la pluvo, se ne estus fulmotondroj. (Nenio estas pli terura ol fulmotondro por skui la prudenton.) Al mi plaĉis ankaŭ lavi aŭtomobilojn por gajni moneron. Mi estis Antono, normala, stulteta knabo en la kvartalo.

Kiam mi kompletigis dek ok jarojn da vivo, jen reaperis mia patro, mi ne scias el kie. Li alvenis, frapis la pordon de mia patrino Vera, respektoplene.

– Kion vi deziras?

– Mi volas nur lasi informon.

Mia patrino malfermis la pordon, proponis seĝon, sidigis lin. Li diris, ke li bezonas mian ĉeeston, por unu solan fojon lasi la anoncon. Mi alvenis, mi restis staranta, kun la kapo klinita planken, tre honta. Tiu estis mia patro, kaj mi vidis lin per unua vido. Kiel fulmotondro. Strangeta viro, kun griza kapo,

malhela haŭto, granda grasa nazo. Malgrandaj okuloj, pri kiuj mi ne sukcesis percepti la koloron. La voĉo estis basa, profunda. Li malmulte parolis, tiel ke mi povis konservi en la memoro ĉiun vorton.

Mi venis nur por informi, ke tiu knabo ne estas Antono, li estas Gledson. Gledson Duarte Costa, laŭ tio, kion mi registris, por pruvi, ke mi ne estas viro, kiu lasas infanon sen leĝe fiksita nomo. Notu tion. Gledson Duarte Costa, kiel eblas kontroli en la notariejo.

Kaj li stariĝis, adiaŭis per gesto, kaj oni neniam plu havis informon pri li. Restis tiu firma, basa voĉo, kiun mi konservas kun mi. la fulmotondro, kiu longiĝas en pluva aero.

Tio ravis min. Mia patrino Vera ridis, spitis. Ŝi diris, ke mi plu estos Antono, de longa tempo Antono. Mi ribelis. Se mi estas Gledson, mi emas esti Gledson, bela melodia nomo, rara. Ĉiuj ridis, tio doloris min.

Mi vizitis la notariejon, tre pene, kaj mi konstatis, ke mia patro estas honorvorta homo. Unu plia motivo por akcepti mian veran nomon. Mi montris ĝin al miaj gefratoj, montris al patrino Vera, sed neniel prosperis. Ili plu nomadis min To. Ĉiufoje, kiam mi ekaŭdis tiun sekan, ombran silabon, tio estis kvazaŭ iu firidus. Same ne prosperis ne respondi, kiam oni vokis min per la misa nomo: mi ne estis necesa, mi estis superflua.

Mi malaperis el mia hejmo, kiel mia patro. Mi fariĝis vagulo, vivanta surstrate, dormanta sur trotuaroj kaj en ŝirmejoj por mizeruloj. Bano fariĝis luksaĵo, mi manĝis restaĵojn, trinkis akvon el kranjoj aŭ pluvaj flakoj, ne plu frukton, mi ne plu vidis antaŭ mi oranĝon. Sed mi estis Gledson. La aliaj almozuloj, kiam ni estis en grupo, nomis min korekte, plej belsone: Gledson. Kaj ili miris pri mia familia nomo. Sed almozulo neniam demandas de alia almozulo pri la pasinteco, pri la sinua vojo de ĉiu homo.

Mi vagadis surstrate dum monatoj. Kaj mi komencis aŭdi voĉojn min vokantajn. Ili estis voĉoj devenantaj ĉiuj de unu sola profunda, basa voĉo, nome tiu de mia patro. Tamen ili ne estis trankvilaj kaj firmaj kiel lia voĉo. Unuj estis ironiaj, aliaj revenigis mian eksnomon, ofendante min per Antono. Unu el tiuj estis insiste ripetema per cinika eĥado: To! To! To! Mi koleris, sed povis nenion fari, ĉar oni ne povas batali kontraŭ voĉoj. Krome, se mi ŝtopis miajn orelojn, jen en la interno de mia kapo eksonis minacoj:

Ni sciigos al la almozuloj vian veran tordan nomon, Antono.

la turmento. Unu tagon, mi kolektis kuraĝon kaj plendis al la pordisto de iu nokta ŝirmejo por almozuloj. La ulo rikanis malice kaj demandis aserte: ĉu drogaĉoj aŭ brando?

Mi neniam drinkis, neniam drogaĉis. Mi iom post iom stuporiĝis pro tiu nedeca parolaĉado en mia kapo, kvazaŭ senfina fulmotondrado. Mi konjektis la eblecon reveni al mia patrino Vera, sed mi ne kuraĝis. Mi supozis, ke ŝi ne malfermos al mi la pordon. Unu nokton, mi komencis kriaĉi. La aliaj almozuloj prenis min kaj ĵetis min sur la trotuaron antaŭ sukurejo. Ili envenigis min, pikis mian vejnon, mi ekdormis, mi sonĝis longegan trajnon glitantan sur senfinaj reloj.

Mi vekiĝis ĉi tie.

Bonvolu, notu en vian slipon. Mi estas Gledson. Gledson Duarte Costa, laŭ tio, kion registris mia patro.

Du ringoj

Li estis viro kun anguleca vizaĝo. Kiam mi vidis lin unuafoje, li estis sidanta sur ligna seĝo, rekta kaj senkomforta, kiu faris lin eĉ pli kurba. Kuprokolora senbrila haŭto, premita de interne per elstarantaj ostoj. Ŝparema pri gestoj, kiam li movis siajn brakojn, ili aspektis kiel apenaŭ artikitaj, kvazaŭ baldaŭ forsaltontaj. La okuloj rigardadis, etaj, palpebrumantaj, kaj nenion diris, nenion montris pri tiu nepenetrebla menso; ili nur rigardadis, rekte kaj fikse. Tamen li rigardis min, kiam mi ekstaris antaŭ li kaj riskis:

– Bonan tagon!

Li grumblis ion. Nur. Kaj plu rigardis. Rigardis kvazaŭ gvate.

– Kion signifas tiuj du ringoj?

Efektive, ligitaj al malmultekosta kolĉeno, ĉirkaŭ la kolo, la viro havis du rustiĝintajn ringojn. Tio vekis mian atenton. Poste mi rigardis liajn manojn, kiuj estis krudaj, kun mallongaj, dikaj fingroj, plenaj de nodoj. Oni povis facile vidi, ke tiuj ringoj ne povus kuŝi ĉirkaŭ iu ajn el tiuj fingroj; ili estis etaj, kiel fingroringoj de infanoj. Ringoj por maldikaj fingroj.

– Neniu demandas, homoj ne emas ekscii. Vi demandis, mi klarigos. Kiel vi vidas, ili estas etaj ringoj, por delikataj fingroj. Neniu persono surportas parajn ringojn ligitajn al malnova ĉeno. Oni emas demandi. Mi rakontos, se vi pacienças. La unua ringo longe restis sur la kvara fingro de Malva. Nigra Malva, tre nigra. Mi ekkonis Malvan en fiŝfoiro, ŝi havis tranĉilon en la mano, kaj mi vidis, ke ŝi frapetas la ringon sur la tenilon de la tranĉilo. Ŝi tranĉadis skvamojn kaj marviandon tre lerte. Al la fiŝoj plaĉis, kiam Malva tranĉis ilin. Oni povis vidi je ŝia mieno esprimon de ĝuo, kiam ŝi dispecigis tiujn brilantajn, glatajn estulojn. Tiu klingo, en la internaĵo de homo, dancus feste. Makabran dancon. Malva estis ĵaluzema, vidva, kaj oni diris en la foiro, ke Malva tranĉis sian viron pro ĵaluzo. La korpo neniam aperis, oni diris, ke ĝi fariĝis nutraĵo de fiŝoj, rande de la kajo. Kaj ke pro granda ĵaluzo, Malva plu tranĉadis lian karnon pere de la refarita karno de fiŝoj. Ni decidis kunvivi

geedze, kaj Malva neniam flankenlasis sian misteron, eĉ okaze de geedza intimeco. Mi neniam diris al ŝi, ke mi amas ŝin, ankaŭ ne ŝi al mi. Mi rigardis ŝin per ĉi tiuj miaj du etaj okuloj malfidemaj; ŝi ridetis, ridetadis, kaj mi neniam sciis, kion esprimas tiu rideto. Pasis tempo, unu pluvan tagon, nuboplenan kaj malvarman, ŝi vokis min kaj subite diris:

– Kiam mi foriros, vi prenu ĉi tiun ringon kaj pendigu ĝin sur vin per kolĉeno. Por via bono.

Ĉu tio estis peto, ĉu minaco, kio? Estus vane peti klarigon, sed la forton de ŝia determino mi konstatis en la sekva tago: Malva mortinta sur la lito, kvazaŭ dormanta, preskaŭ ridetanta. Mi rigardis, mi forprenis la ringon de sur la kvara fingro, etan ringon, sensignifan, kaj mi pendigis ĝin per ĉi tiu kolĉeno Ĉi tie ĝi restadas. Mi enterigis Malvan en nuboplena vesperiĝo, la taglumo malaperis pli frue ol kutime.

Kaj la ringo ĉi tie kuŝas, sur ĉi tiu brusto malmola kaj seka, ĝis mia lasta tago en la mondo. Tamen mi ekkonis Dolores okaze de promenoj, kiujn mi faris ĉirkaŭ la foirejo. Ŝi laboris en vendejo de sorĉaĵoj. Mi venis por rigardi la statuojn, la negrojn kun blanka hararo, la sanktulinon blue vestitan, iujn koboldojn, kaj iujn miraklajn herbojn. Mi suferis pro iuj haŭtulceroj, Dolores proponis kuracadon. Ŝi receptis banojn, kiuj efikis eminente, mi tute puriĝis.

Komence, Dolores rigardis min iom strange, kvazaŭ ŝi esplorus ion. Ŝi faris ŝajne naivajn demandojn, mi rimarkis, ke ŝi observas min. Ĝis ŝi venis al la esenca punkto, same kiel okazis al vi.

– Kio estas tiu ringo, sur tiu kolĉeno?

Mi ĉion rakontis; laŭ ŝia mieno, ŝi komprenis. Sed silentis. Mi atendis ian komenton, sed ĝi ne sonis. Nur rideto. Tre ĉarma, cetere. Tio devigis min reveni al la vendejo de sorĉaĵoj. De la oblikva interparolo al amindumo sufiĉis unu sola paŝo. Alia paŝo estis kundividi la malriĉan domon. Sed Dolores faris unu solan postulon, kiu sonis per ŝia milda, dolĉa voĉo, kaj eĉ ne ŝajnis postulo:

– La ringon oni devas prizorgi. Via forpasinta edzino certe estis tre ĵaluzema, ĉu? Tia virino, kiu ŝatas tranĉilojn?

Mi konfirmis, mirante pri ŝia scio. Tiam ŝi finklarigis:

– Fingroringo en tia maniero, sur rustiĝinta kolĉeno, malhelpas, ke oni denove edziĝu. Kaj se oni forĵetas ĝin, des pli malbone. Unu fojon uzita, ĝi lasas la malicon de ĵaluzo algluita. Ekzistas nur unu solvo, se oni emas denove edziĝi: oni parigu alian ringon samspecan, ambaŭ kune pendu, por ĉiam, tiel ke unu puŝu la alian. Ringo de nova amo. Tie ĵaluzo trovas aŭdacon, kaj

unu skrapigas kontraŭ la alia, kaj ambaŭ eluziĝas. Se vi volas, mi donos al vi unu mian ringon. Ŝi ridetis tiel ĉarme, ke mi akceptis, mi kredis. Nenion mi perdus, nenion.

Kaj ni geedziĝis kiel malriĉuloj, laŭ intenco kaj karesemo. Dum multaj jaroj, Dolores ĉiam dolĉis, ĉiam ridetis. Mi rajtas diri, ke mi estis feliĉa, se ĉi tiu vorto ne estas troa. Kiam ŝi mortis, mi tre malĝojiĝis, kaj mi ne plu trovis similan rideton, nek voĉon, nek saĝecon kompareblan. Ĝis mia lasta tago mi restos ĉi tie, rigardanta la mondon per miaj etaj okuloj kaj kun ŝi, eĉ se nevidebla.

Jen tio estas mia historio, kaj la historio pri ĉi tiuj du ringoj. Al mi plaĉis via pacienco, sinjoro.

Mi atendis iom pli, eble venos unu plia vorto, eble konkludo. Nenio. La viro rigardis ĉirkaŭ si, svage.

La domenisto

Mi bone memoras, kiam mi envenis tiun kafejon la unuan fojon, antaŭ kelkaj monatoj. Mi ĉirkaŭrigardis la ejon por serĉi tablon kaj mendi mian matenmanĝon, kaj mi vidis Fernandon sidanta ĉe fenestro, en la fundo de la ĉambro. Lia kalva, ronda kapo brilis sub la lumo de la mateno, kaj lia longa, pendanta nazo ŝajnis al mi iom komika. Li aspektis kiel iu, kiu atendas aliulon. Li havis antaŭ si etan tason da kafo kaj bluan plastan skatoleton. Li kun mieno de kontenteco rigardis al mi, kaj kvankam troviĝis pluraj tabloj liberaj, li laŭte invitis min:

– Amiko, bonvolu sidiĝi ĉe mi!

Dum momento, mi timis, ke mi ne memoras pri de longa tempo ne vidata konato, kaj mi rapide serĉis en mia memoro. Ne, mi ne konas tiun longnazan, pendorelan maljunulon, sed lia invito iel sonis al mi nerezistebla, kaj se eventuale li proponos interesan babiladon, eble estus oportune ne engluti mian matenmanĝon maĉante miajn zorgoplenajn pensojn, tute sola. Mi decidis riski. Mi mendis mian manĝon de servisto kaj sidiĝis ĉe la nekonato.

– Bonan matenon. Bela vetero, ĉu?

– Bonan. Mia nomo estas Fernando. Mi ne volas perdigi al vi tempon. Mi ne ĝenos vin per teda interparolo kun stulta maljunululo. Mi estas okdekuunujara, kaj almenaŭ tion mi ankoraŭ ne forgesis, ke maljunuloj estas preskaŭ ĉiam enuigaj homoj. Mi vokis vin por eta peto. Ĉu vi bonvolus ludi ununuran partion de domeno kun mi? Tio kostos al vi nur kelkajn minutojn, dum kiuj vi povos senĝene manĝi vian matenmanĝon.

– Interesa propono. Ĉu vi kutimas inviti nekonatajn homojn por tio?

– Jes, sed malmultaj akceptas la inviton. Ĉiuj hastas. Mi dankas, ke vi konsentas.

– Jes, ni ludu unu partion.

Fernando malfermis sian bluan skatoleton kaj elprenis la domenajn briketojn, kaj dismetis ilin surtablen. Dum li preparis la ludon, alvenis mia matenmanĝo, kaj mi insistis dividi ĝin kun Fernando. Li fiere rifuzis.

– Domeno estas mia lasta ĝojo en ĉi tiu longa vivo. Sufiĉe simpla, preskaŭ infana ludo, dum kiu oni simple vicigas briketojn laŭ la kvanto de iliaj nigraj punktoj. Naŭdek procentoj el la ludado dependas de hazardo, nur dek procentoj dependas de la lerteco, ruzeco kaj atentemo de la ludanto. Same kiel en la vivo. La destino indiferece decidis, kiujn pecojn vi havas por viaj ĉiutagaj paŝoj, kaj la fina rezulto preskaŭ ne dependas de vi. Sed se vi malatentas, eble vi preterlasos okazon konkeri vivpoenton.

Mi miris pri la filozofio de la maljunulo. Fakte, mi neniam havis paciencon por tiaj surtablaj ludoj, des malpli por domeno, kiu efektive ĉiam ŝajnis al mi stulteta, monotona ludo. Sed la naiva filozofio de Fernando allogis min. Kaj mi ekludis sufiĉe vigle. Preskaŭ silente. Li atentis pri siaj brikoj, mi apenaŭ. Mi preferis atenti pri la mieno de tiu strangulo, kiu eluzas sian lastan plezuron. Mi timis demandi, sed mi sentis, ke io kaŝiĝas sub tiu masko, kiu atente movas linion da domenaj briketoj.

– Ĉu vi loĝas ĉi-proksime?

– Jes.

Paŭzo.

– Ĉu kun familio?

– Ne, sola. Ĉiuj jam foriris. Servistino venas purigi unu tagon en ĉiu semajno. Sed ŝi ne ŝatas domenon.

Repaŭzo.

– Ĉu la vivo donis al vi bonajn domenbriketojn, ĝenerale?

– Ne ĉiam. Kiel al ĉiu homo. Sed mi ne rajtas plendi. Mi havis sufiĉe interesan vivon. Nek pli, nek malpli da stumbloj ol plej multaj homoj.

Tria paŭzo. Fernando atente sekvis la ludon, kiu jam alproksimiĝis al la fino, same kiel mia manĝo.

– Kiu estis via plej granda feliĉo? Kaj kiu estis via plej granda elreviĝo?

– La plej granda feliĉo estas la domeno. Pri la plej granda elreviĝo, mi dubas, ĉu vi vere volus sciiĝi. Ĝia titolo estas “Maria kaj Marta”.

– Mi ankoraŭ havas kelkajn liberajn minutojn antaŭ ol iri al mia laborejo. Ĉu vi emas rakonti tion al mi?

La partio venis al la fino, Fernando venkis. Li ruze ridetis, malrapide kunigis la domenerojn en la skatoleton, solene stariĝis kaj amuze diris:

– Jes, certe. Morgaŭ. Se vi emas aŭskulti mian etan vivrakonton, venu la proksiman semajnon, en la sama semajntago matene, ĉe ĉi tiun saman tablon. Tio kostos al vi unu plian partion. Vi havos la ŝancon venki min je unu plia domenpartio. Bonan matenon!

Li foriris per malrapidaj, iom solenaj paŝoj.

Al mi plaĉis la ruza strategio de Fernando. Kurioza maljunulo. Tiun semajnon mi laboris iom distre, mi misdormis, de tempo al tempo alvenis al mi en la kapon tiu biblia citaĵo: Maria kaj Marta. Mi konjektadis: kiu estis la misa peco en la vivoludo de la ekstravaganca Fernando? Ĉu Maria? Ĉu Marta? Plurfoje mi venis al tiu kafejo matene, sed mi ne trovis la strangulon. La servisto informis, ke li kutimas veni unufoje en ĉiu semajno, ĉiam je la sama semajntago, je la sama matena horo. Nu, mi devis atendi.

Je la ĝustaj tago kaj horo mi revenis al la kafejo. Fernando jam sidis ĉe sia kutima loko, kaj li reveme rigardis eksteren, tra la fenestro. Mi alvenis, salutis, li respondis kaj komencis prepari siajn domenluderojn. Li ne ŝajnis surprizita de mia alveno, kvazaŭ li estus certa pri ĝi. Mi silente sidiĝis, mendis manĝon kaj ordigis miajn ludilojn. Kiam li ordonis la komencon, mi rigardis lin kaj diris:

– Kio pri Maria kaj Marta?

– Do vi ne forgesis. Se vi emas, mi rakontos. Mi estis dudekkvarjara, kiam mi konis Martan. Ŝi ne estis aparte bela, ne pli bela ol ĉiuj siatempaj dudekjaraj junulinoj. Mi havis taksion, mi komencis labori per aŭtomobilo, kiun mi aĉetis per la heredaĵo de mia patro. La destino kondukis Martan al mia taksio, kaj mi devis veturigi ŝin al ŝia hejmo en pluva tago. Mi neniam forgesos, ke mi enamiĝis dum tiu veturo, kaŭze de ŝia voĉo, ŝia velura voĉo. Mi helpis ŝin eniri sian hejmon per pluvombrelo, kaj ŝi tre dankis min. Kiam malfermiĝis la pordo de la domo, mi vidis, ke maljunulino akre, suspekteme rigardis min, kaj tuj frapfermis la pordon. De tiu tago mi ne plu forgesis Martan, ĝis hodiaŭ. Mi komencis serĉi ŝin en tiu kvartalo, fine mi alproksimiĝis, mi alparolis ŝin, kaj ŝajne ŝi reciprokis per simpatia sinteno. Dum semajnfinaĵoj mi akompanis ŝin en promenetoj en placoj kaj aliaj lokoj en la urbo. Ni vizitis malmultekostajn restoraciojn, kinejojn, parkojn. Mi malkovris, ke Marta amas librojn, poezion, romanojn, romantikajn rakontojn. Miaflanke, mi estis sensciulo, kaj mi rapidis al la biblioteko por legi kelkajn el tiuj menciitaj aŭtoroj. Mi ne rajtas diri, ke mi enamiĝis al libroj, sed jes, ke ili pensigis min pri multaj aferoj en la vivo. Sed plej agrable estis aŭskulti la veluran voĉon de Marta, kiam ŝi komentis pri siaj legaĵoj. Post kelkaj semajnoj ni jam estis sufiĉe proksimaj kaj alkutimiĝintaj unu al la alia, ke mi kuraĝis peti, ke ŝi estu mia amatino. Ŝi ne surpriziĝis, kaj tute simple jesis. Kun unu kondiĉo: ŝi devas peti permeson de sia patrino. Mi devis atendi kelkajn tagojn, tute senpacience.

Fernando paŭzis.

– Kaj?... – mi demandis.

– Finiĝis nia hodiaŭa partio. Vi denove malvenkis. Vi ne atentis la ludon.

– Sed pri la patrino de Marta?

Fernando kunigis la ludopecojn kun la sama rideto de la pasinta semajno, kaj same ruze anoncis:

– Se vi scivolas, ni daŭrigos en la proksima semajno, samhore, samtage.

Kaj li foriris. Kiam mi petis la kalkulon por pagi mian matenmanĝon, mi rimarkis, ke ankaŭ la servisto havas mienon de kaŝita amuziĝo.

Post unu semajno mi revenis, interalie pro tio, ke la matenmanĝo en tiu kafejo estis sufiĉe bongusta. Ĉi-foje mi alvenis pli frue ol Fernando. Mi restis kun la rideto de la kelnero en mia memoro, tiu amuza rideto, preskaŭ rikano. Mi decidis pridemandi la kelneron:

– Ĉu tiu sinjoro Fernando estas malnova kliento, ĉi tie?

– Ho jes, tre malnova.

– Ĉu vi do bone konas lin?

– Jes, certe, mi bone konas lin. Ĉiuj ĉi tie bone konas lin.

Kaj la kelnero foriris por servi alian klienton. Eble por eviti pli da demandoj.

Post kelkaj minutoj alvenis Fernando kun sia blua skatoleto domena. Sen pliaj vortoj krom nelonga saluto, mi demandis:

– Kion decidis la patrino de Marta?

– Hmm... Vi bone sekvas la rakontan fadenon, gratulon. La patrinaĉo severe malpermesis, ke Marta denove renkontu min. Ŝi ne planis por sia filino interrilaton kun proleta taksiisto. Ŝi devis studi, fariĝi doktorino, aŭ instruistino, aŭ io simila. Mi ne plu povis paroli al ŝi. Tio estis por mi kvazaŭ oni hakus arbeton, kiu apenaŭ ekkreskas.

Silento. Fernando atente rigardis la domenon desegnon sur la tablo.

– Kio pri Maria?

– Post kelkaj monatoj mi veturigis Marian per mia takσιο. Ŝi ne estis bela kiel Marta, ankaŭ ne belvoĉa. Ŝi preskaŭ ne ridis, ŝi estis objektiva, celkonscia, diligenta virineto. Ŝi laboris kiel kudristino. Malgraŭ sia nelonga aĝo, ŝi jam portis okulvitrojn, pro laciga daŭra streĉado de okuloj, en sia laboro. Tre diligenta virineto. Tia, ke oni povus lasi al ŝi la tutan administradon de hejmo, senzorge. Ŝi ĉion akurate kaj perfekte prizorgis. Taŭga virino por geedziĝo. Mi rekte demandis ŝin, okaze de nia dua renkontiĝo: “Ĉu vi emas edziniĝi?”

“Jes, se mi trovos bonan viron, ne stultan kiel la plej multaj.” “Ĉu mi aspektas al vi stulta?” “Ne, vi ne aspektas, kvankam mi ankoraŭ ne certas pri tio.” Post du monatoj ni geedziĝis, en preĝejo kaj en notario.

– Ĉu vi estis feliĉa kun ŝi?

– Nek feliĉa, nek malfeliĉa. Homoj estas obseditaj pri feliĉo, sed tio ne gravas. Mi okupiĝis pri mia taksio, ŝi pri siaj tolaĵoj kaj fadenoj. Ŝi naskis tri knabojn, kiuj disiris en la mondon. Ŝi mortis antaŭ du jaroj. Post kelkaj monatoj mi eksciis, ke Marta ankoraŭ vivas kaj loĝas en najbara urbo. Mi taksiiis tien kaj serĉis ŝin. En malgrandaj internlandaj urboj estas facile trovi homon. Mi trovis ŝian adreson, mi frapis sur la pordon. Mi konfesas, ke mia koro batis iom pli forte. Mezklasa domo, bele ornamita per ĝardeno. Alvenis flegistino. Mi prezentis min kiel malnova amiko de Marta. La flegistino permesis, ke mi vizitu ŝin dum momento. Marta rigardis min per malplenaj okuloj. Ŝi ne rekonis min. Tute demenca. Ŝi balbutis kelkajn sensencajn vortojn kaj mi vane provis reaŭdi la iaman veluran voĉon. Mia vizito ne daŭris pli ol kelkajn minutojn. Mi revenis, mi vendis mian taksion kaj aĉetis ĉi tiun bluan skatoleton kun domenaj briketoj.

Finiĝis la hodiaŭa ludo. Fernando venkis, denove. Li triumfe stariĝis, seke adiaŭis, kaj foriris. La kelnero alvenis por forpreni la manĝilaron. Mi demandis:

– Ĉu tiu rakonto temas pri vera okazaĵo?

Li denove cinike ridetis.

– Tute ne. Fernando neniam edziĝis. Li neniam estis taksiisto. Li estas emerita profesoro. Li instruis filozofion en la fakultato, en la ĉefurbo. De tempo al tempo li venas ĉi tien, invitas klienton al sia tablo kaj rakontas historiojn. La homoj amuziĝas, por ni li allogas klientojn.

Mi enpenŝiĝis. La sekvan semajnon mi revenis, samtage, samhore. Fernando alvenis akurate, malrapide, elegante. Mi invitis lin por ludo. Dum li dismetis la domenerojn sur la tablon, mi demandis:

– Kio okazis al viaj tri filoj?

– Ho, se vi paciencas, mi rakontos pri miaj tri filoj. La rakonto povus titoliĝi: “Jozefo kaj liaj fratoj”. La unuenaskito nomiĝas Petro...

Viro laŭte parolanta al neni

Mi bone memoras. En nia infanaĝo, sur la stratoj de nia eta landinterna urbo, inter bojantaj hundoj kaj bruemaj infanoj, foje ni vidis viron parolantan laŭte, al neni. Li iradis ĉiam rapide, kvazaŭ urĝe, kvankam li neniam atingis sian celon. Eble tio vekis en mi simpatian, pro simileco.

Kaj mia pli aĝa frato, kun serioza, severa mieno, instruis al mi:

– Ne fidu homon, kiu voĉe parolas nur al si mem. Precipe se li parolas laŭte. Li estas freneza kaj danĝera. Ĉar kiucele iu sana homo povus paroli laŭte, se al neni li direktas siajn vortojn?

La logika klarigo de mia frato ŝajnis al mi senkontesta. Kiel naiva povas esti logiko!

Post multaj jaroj kaj longa sencela irado, unu tagon mi troviĝis en vagono de metroo en granda urbo. En granda urbo oni ofte ricevas la impreson, ke la homamaso rapidas nenicelen. Tamen en granda urbo mallogiko jam ne aspektas naiva. Nu, mi sidis en la vagono kun libro enmane kaj ombro enkape. La trajno brue bremsiĝis, la pordoj klake malfermiĝis, kaj envenis maljunulo, kaj li sidiĝis sur la benko apud mi. Ĉiuj ceteraj sidlokoj estis okupitaj de pasaĝeroj silentemaj kaj gravmienaj.

Kaj la maljunulo komencis sian laŭtvoĉan entuziasman paroladon. Li tamen ĝin direktis al neni; li simple parolis al la aero. Liaj larĝe malfermitaj okuloj hele brilis, kaj oni povis vidi sur ili malsekan lumon. Li parolis nur al si mem. Ŝajnis, ke li prelegas al vasta ĉeestantaro, kiu ekstaze aŭskultas, sed la pasaĝeroj en la vagono iom honte rigardis al alia punkto, jen al siaj libroj kaj gazetoj, jen al la fenestroj, jen honte unuj al aliaj. Kelkaj klopodis kaŝi sinĝenan rideton, ĉar tiel oni strange reagis, kiam oni vidas malminacan frenezulon. Unu sinjorino zorgeme serĉis por si alian sidlokon, iom for de la homo, kiu laŭte parolis al neni.

– Komprenu bone, miaj karaj! Mi estas feliĉa! Mi vekiĝis hodiaŭ frumatene por atendi la sunon. Mi vokis la sunon, kaj ĝi bonkore respondis. Iom post iom ankaŭ ĝi vekiĝis, pigre streĉis siajn brakojn kaj kruojn, oscedis,

palpebrumis kaj fine malfermis la pordojn de la horizonto. Ĉu vi povas kredi, ke de la fenestro de mia kabanaĉo mi povas vidi la horizonton? Jes, mi povas! Jen kial mi estas feliĉa! Mi povis vidi, ke la suno stariĝis, respondis, kaj sternis sian luman littukon sur nian mondon. Kia belaĵo! Dankon, suno! Pro tio, mi povis rimarki, ke la ĉielo estas blua, ne egoisme blua, sed blua kun lokoj rezervitaj por kotonaj nubetoj ŝvebantaj kaj kaprioje saltetantaj meze de la bluo. Dankon, nuboj! Kaj mi povis vidi, ke la arboj estas pli verdaj, hodiaŭ, kaj ili spiras pli facile. Pluvo lavis kaj revigligis iliajn foliojn dum la nokto. Dankon, pluvo!

Kaj la maljunulo sinsekve dankis la pavimon de la stratoj, la fumon de la busoj, la buterpanon sur sia matenmanĝa tablo, la uniformon de policistoj, la belajn tri kolorojn de la semaforaj lumoj, la ĉarman vizaĝon de patrino kondukanta sian knabeton al la lernejo, la venteton de la metroaj koridoroj, la rideton de la biletkontrolisto, kaj fine la kompanion de tiuj amikaj pasaĝeroj, kiuj sidas kun li en sufiĉe komforta vagono. Kaj de tempo al tempo li ripete asertadis, ke li estas feliĉa.

Tiumomente, post lavango da dankoj, mi perceptis, ke kelkaj kunpasaĝeroj iom ĝenite sin movis sur siaj sidlokoj.

Mi ne plu rezistis la scenon. Mi proponis la manon al la entuziasma maljunulo. Li akceptis. Kaj ni senvorte premis al ni reciproke la manon, longe kaj varme. Kaj tuj poste unu junulino stariĝis de sur fronta metroseĝo kaj same proponis al li sian manon, kaj ili same longe manpremis sin reciproke. Kaj same reagis sinjorino, de sur la malantaŭa seĝo. Entute kvar pasaĝeroj ripetis mian geston. Al ĉiuj la viro, kiu parolis al neniuj, redonis varman manpremon. Ĉiuj aliaj en la vagono honteme sin detenis, sed ne sukcesis eviti hontetan ridon. Neniuj pasaĝeroj, inkluzive de mi, eldiris eĉ unu vorton.

Kaj la trajno denove bremsiĝis kaj haltis. Tiu estis mia elirpunkto. Mi eliris el la vagono, sed antaŭe mi denove rigardis tiun maljunulon, kiu laŭte plu paroladis al neniuj, en la metroo. Kaj mi denove plonĝis en homamason, kiu rapidis kiel ĉiam. Severmienaj homoj nenien irantaj.

Ho, de kiom longa tempo mi ne vidas mian fraton!

Ebriulo

Malpura, ĉifona, fetora maljunulo, sed ankoraŭ homo.

Li falegis sur la trotuaron, apud malglata muro, kiu vundetis lian nazon. Maldika strio de koaguliĝinta sango ridinde kolorigis lian ŝvelintan nazon, misforman kaj oleecan. Vidinte la falon, du-tri preterpasantoj haltis por kontroli, kio okazis. Ili tuj konstatis, ke temas pri tute ebria maljunulo. Luj ridetis, aliaj spite me grimacis. Ebrieco ĉiam kaŭzas ridon kaj spitemon. La maljunulo sidigis sin apoge al la muro, rektigis siajn malgrasajn krurojn kaj murmuradis nekompreneblan balbutadon.

– Ĉu vi bezonas helpon? – iu demandis.

– Mi bezonas tri realojn por busbileto, – li respondis per molaĉa voĉo.

Ĉiuj foriris, jam iom pentinte, ke ili ĉesigis sian iradon pro tia banalaĵo. Mi paŝis kelkajn metrojn, kaj mi turnis min, strange perturbita pro la figuro de maljunulo faleginta sur la trotuaro. Mi revenis.

– Kie vi loĝas?

Li ŝajnis ne aŭdi, okupita per sia nekomprenebla litanio. Mi ripetis la demandon, preskaŭ krie, kaj mi skugetis la ŝultron de la homo. Li klopodis levi siajn pezajn palpebrojn por rigardi min.

– Ĉe... strato... malantaŭ la preĝejo... de Sankta Antono...

Ĝi staras ne malproksime de mia propra hejmo. La maljuna ebriulo falegis sur mian trotuaron. Eble konvenas alvoki iun lian familianon, por lin forporti. Mankis ekscii la nomon de tiu homo, kiu sidas kaj grumblas sur mia trotuaro.

– Kiu estas via nomo? – mi plurfoje ripetis. Li responde miksis silabojn, ĝis mi divenis:

– Joĉjo Kana!

– Ni iru al via hejmo, S-ro Joĉjo!

– Ne... ne al mia hejmo... dum kvin tagoj mi ne eliris el la hejmo... mi ne devus eliri... mi bezonas tri realojn... donu al mi cigaredon... mi fumas pajlocigaredojn...

Mi ne rajtis lasi la maljunulon tie, murmuranta, malpurega. Mi venigis mian

aŭton apud la trotuaron kaj penis starigi lin. Mi ne supozis lin tiom peza. Li tiel lamis, ke li preskaŭ faligis nin ambaŭ.

– Firmigu viajn krurojn, Joĉjo!

Post longa strebado, mi enpuŝis la maljunulon sur la malantaŭan sidlokon de la aŭtomobilo kaj mi batfermis la pordon. Mi funkciigis la motoron kaj impetis al la regiono malantaŭ la preĝejo de Sankta Antono, dum disvastiĝis la buŝodoraĉo kaj molaj paroloj.

– Kiu estas la numero de via domo, Joĉjo?

– Dek unu...

Mi manfrapis antaŭ la domo 11. Post iom da tempo, malfermiĝis breĉo en fenestro kaj aperis duono de vizaĝo de virino.

– Ĉu ĉi tie loĝas Joĉjo Kana? – mi demandis. – Mi venigis lin aŭtomobile.

– Ne ĉi tie, ne! Mi ne konas lin!

– Ĉu vi scias, kie li loĝas?

– Ne scias. Mi nur scias, ke li emas drinki. Permesu!

Kaj ŝi fermis la fenestron. Tion mi ne atendis. Mi revenis en la aŭton kaj vidis, ke Joĉjo Kana duondormas, sur la malantaŭa sidloko, en mia aŭto. Mi rigardis unuflanken, aliflanken sur la malplena strato. Malfrua posttagmezo. Baldaŭ vesperiĝos, kaj mi havas ebrulon sur la malantaŭa sidloko. Mi funkciigis la aŭton, ne sciante, kien iri. Mi haltis antaŭ kafejo en la kvartalo, mi petis densan, sensukeran kafon, kiu eble vekos tiun homon. Li trinkis, ĉiam murmurante. Mi revenis por pagi la kafon kaj redoni la glason, kaj mi aŭdis obtuzan bruon. Tio estis Joĉjo, kiu vomas.

Mi ekhavis bonan ideon, mi kunportos lin al hospitalo. Se li vomas, li estas malsana. Mi haltigis la aŭton antaŭ Sुरूkejo kaj petis helpon por eligi Joĉjon el la mia aŭto. Alvenis brankardisto kaj flegisto.

– Vidu, sinjoro, tiu estas Joĉjo. Li ofte venas ĉi tien. Ni havas nenion utilan por doni al li. Oni lasu lin dormi, nenio alia necesas. Ni havas ĉi-momente multajn pacientojn. Pli bone forporti lin.

Mi ankoraŭ volis insisti, sed la homoj reeniris la malsanulejon, sen pliaj vortoj. Certe ili ja estis okupitaj pri pli severaj kazoj. Mi funkciigis la aŭton, mi jam ne povus resti pli longe antaŭ la movoplana Sुरूkejo. Mi komencis veturi tra la urbo, sencele. Joĉjo peze dormis, kun strio de salivo sur buŝangulo. Mi malfermis la fenestron por aerumi la aŭton. Mi preterpasis la ĉefan placon, homoj tie promenis malrapide, iuj almozuloj petadis sur la kutimaj lokoj. Infanoj kuris kaj kriis, gaje. Mi rememoris pri Solange. Mi prenis la telefonon kaj vokis.

– Ho! De longa tempo mi ne vidas vin!

(Subite, mi ekkonsciis, ke mi ne serĉas Solange jam de kelkaj monatoj.)

– Ĉio en ordo? Mi telefonas por havigi al mi informojn pri vi. Mi sopiras...

– Ankaŭ mi. Venu iam por trinki kafon...

– Jes, certe. Mi ne iros nun, ĉar mi havas ĉi tie problemon, mi bezonas vian opinion.

(Solange ĉiam proponas prudentajn solvojn por neordinaraj problemoj.)

– Sidas apud mi konato, ebria, en la aŭtomobilo, lia nomo estas Joĉjo. Mi ne scias, kion fari. Oni ne akceptis lin en la Sukurejo, li jam estas konata, tie.

– Mi proponas al vi: se vi konas lin, tiam portu lin al via hejmo, kuŝigu lin sur la plankon de via garaĝo (sufiĉas malnova kuseno por apogi lian kapon) kaj lasu lin dormi. Kiam li vekigigos, vi alportos lin al lia hejmo.

– Bona ideo. Vi ĉiam donas al mi bonajn ideojn.

– Venu iam por vizito...

Mi faris tion, kion Solange proponis. Mi elprenis la ebriulon el la aŭto, per tiregoj. Mi faldis malnovan tolaĵon sub lian kapon kaj li peze dormis, sur la planko, eĉ pli fetora. Tiam vesperiĝis. Malvarmeta vespero, stelplena ĉielo, blovis agrabla venteto. Iu najbaro aŭdigis kamparanan kanton. Mi enhejmigis, preparis kafon, sidiĝis, trinkis. Mi devas pli ofte iri al Solange. Birdo pepis en la korto. Mi devas lavigi la aŭton. Mi devas, devas, devas, kiom da aferoj mi devas fari. Kia estas la mondo, ekstere? Mi ŝaltis la televidilon, eksonis informoj pri politiko, poste pri tempesto en iu fora lando. La mondo fartas kiel ĉiam. Mi malŝaltis. Mi trinkis pli da kafo. Mi pensis pri la maro, pri la marondoj, kiujn mi ne vidas de tiom longa tempo. Mi eksentis la guston de maro en la kafo, la maraeron en la venteto. Mi ne forgesas pri Solange, sed mi ne sufiĉe iras al ŝi. Hodiaŭ estas sabato, morgaŭ mi ne laboros, lunde ĉio rekomenciĝos. Iam mi farbigos ĉi tiun domon, samkolora. Al mi ne plaĉas ŝanĝi la koloron de la domo, kiel multaj homoj faras. Ŝajnas, ke ĝi ne estos la sama domo. Morgaŭ vidiĝos futbalmatĉo televide, mi devas ne forgesi. Ĉu mi devus foti la ebrian Joĉjon? Poste mi povus montri al li la foton, por vidi, ĉu li hontas kaj forlasas la drinkadon. Tute ne. Mi ne devas solvi la ebriumadon de homoj. Mi malamas kamparanan muzikon kaj tiu najbaro supozas, ke la tuta mondo devas aŭdi lian muzikon. Unu plia pepo en la korto. Mi estas dormema.

Mi apogis la dorson sur la sofon en la vizitĉambro kaj endormiĝis. Joĉjo en la garaĝo, mi en la vizitĉambro. Mi memoras, ke mi sonĝis pri la maro, malprecize. Solange en la maro, ridanta, ridanta.

Mi vekigis en malfrua nokto. Mi iris por rigardi Joĉjon Kanan. Li ronkadis laŭte, kaj aspektis feliĉa. Estis la tria horo. Mi reendormiĝis. Ĝis alvenis la mateno. Mi revenis al la garaĝo kaj trovis Joĉjon sidanta, klopodanta stariĝi. Mi helpis lin.

- Firmigu vin ĉi tie, Joĉjo.
- Kiel vi scias mian nomon?
- Vi tion diris al mi.
- Mi malsatas.
- Venu trinki kafon.

Ni sidiĝis ĉe la tablo en la kuirejo, li plu odoraĉis. Ni trinkis kafon, ĉiu manĝis sian buterpanon.

- Multan dankon, frato. Nun mi foriros.
- Ĉu vi volas, ke mi kunportu vin?
- Nenecese. Vi jam multe helpis min. Mi loĝas ĉi-proksime, malantaŭ la preĝejo de Sankta Antono. Mi piediros.

Mi malfermis la pordon kaj Joĉjo eliris per malrapidaj, mallongaj paŝoj. De malproksime, mi kriis:

- Kiu estas la numero de via domo, Joĉjo Kana?
- Ducent dek unu.

La tereno

Estis pluveta lundo kun griza ĉielo kaj malvarma venteto. Luko vekigis frue, post misdormita nokto, sin lavis, englutis malnovan sensukeran kafon, kiu restis de hieraŭ en la termosoj. La amara gusto de la trinkaĵo agacis lian buŝon, sed iom vigligis lin. Li senbrue malfermis la pordon de la domaĉo, kie plu dorme kuŝis la edzino kaj la bebo.

“Hodiaŭ mi nepre devas havigi al mi iom da mono”, li angore pensis. “Nepre, eĉ se mi devos almozpeti!”

Hieraŭ ili manĝis la restintajn rizon kaj fazeolon, tiel ke jam nenio troviĝas por la hodiaŭa kuirado. Ankaŭ malfermita estis la lasta botelo da lakto. Luko mem sufiĉe forte rezistis la malsaton, sed ke liaj edzino kaj bebo malsatos, jen tio estos netolereble dolora.

“Eĉ se almozpeti...”

Luko neniam antaŭe almozpetis. Li dum jaroj laboris en fabriko, kiel purigisto. Minimuman salajron li pergajnis, sed per saĝa administrado, fare de la komprenema edzino, ili neniam malsatis. Nun la situacio estis ekstrema. Li maldungiĝis antaŭ kelkaj monatoj. En la unua tempo li ricevis monon de la publika asekuro, sed tio jam estingiĝis, antaŭ ol li sukcesis denove trovi laboron. Lastatempe li pergajnis mizere, plenumante disajn laborojn pro favoro de kompatemaj riĉuloj: jen li purigis ĝardenon, jen li lavis aŭtojn, jen li helpis farbi muron, tiel ke etaj monsumoj gutis, tagon post tago. Apenaŭ sufiĉaj por la tuja manĝo de la edzino kaj bebo. Li mem foje manĝis nur malmolan panon, unufoje en la tago.

“Hodiaŭ, nepre!...”

Li rapide iris tra la urbo. Negranda urbo en la interno de la lando. En tiaj urboj, homoj konas unuj la aliajn, almenaŭ supraĵe. Luko ne sciis, al kiu sin turni. Li tintigis la sonorilojn de domoj de bonhavuloj. Plej multaj rifuzis helpi, kelkaj eĉ ne respondis. Unu el la domanoj donis al li iom da laktokafo kun pano. Malofte iom da mono, kiun Luko prenis kun honto. Unu sinjorino proponis, ke li lavu la trotuaron antaŭ ŝia domo. Li tion faris zorge kaj ŝi iom

pagis, pro kompato. “Almenaŭ tio sufiĉos por la tagmanĝo de la edzino”, li pensis. Krome li lavis du aŭtojn, transdonitajn al li same pro kompato. “Mi estas bonŝanca, hodiaŭ”, li murmuris al si.

Ĉe la vesperiĝo li lace revenis hejmen post multhora piedirado kaj petado. Li rapidis por alporti la manĝon. Li iris laŭ nekutima vojo sur strato, kiun li jam de longa tempo ne iris. Subite inter la domoj, evidente de mezklasaj homoj, li vidis terenon, sur kiu oni ankoraŭ ne konstruis domon. Tute neokupita tereno. Nealta herbo kreskis sur ĝi, kelkaj birdoj flugetis, seka estis la grundo, sur kiu vidiĝis iom da malgrandaj ŝtonoj.

Luko haltis kaj gapis. Malplena tereno en periferia, mezklasa kvartalo. Absurda ideo invadis lian kapon: malplena tereno neuzata! Kia malŝparo! Ĉu oni ne povus planti legomojn sur ĝi? Flagro de espero aperis en lia menso. Kia malŝparo!

Li tintigis la sonorilon de la domo najbara al la tereno. Ne, ne por peti monon, ne por peti nutraĵon, sed por peti informon.

– Bonvolu, ĉu vi scias, kiu estas la posedanto de tiu tereno? – li demandis per firma voĉo. De longa tempo li ne sentis sian voĉon tiel firma.

– Li loĝas post tri domoj, – la viro respondis.

Luko rapidis al la indikita domo. Lastaj sunradioj ankoraŭ lumigis la grizan ĉielon, kiam li sonorigis. Dekjara knabo respondis ĉe la pordo kaj informis, ke lia patro ankoraŭ ne revenis el la laboro. Luko sidiĝis sur la trotuara rando, por atendi. Li pensis pri sia edzino, kiu atendas lin. Dume, li malprecize organizis planon en sia kapo, en malrapida rezonado: la menso funkcias pli malrapide, kiam oni malsatas.

Post duonhoro alvenis la domposedanto, bone vestita serioza homo, kiu ŝoforis belan aŭton, malfermis la kradpordon kaj engaraĝigis sian veturilon. Luko atendis stare, apude, ĝis li finis sian manovron. Kiam la homo fermis la pordon, Luko alproksimiĝis, en humila sinteno. La homo tuj komprenis, ke li estas petonta ion, kaj antaŭ ol Luko povis ion diri, li anoncis, per severa voĉo:

– Mi ne donas almozojn. Pro principo. Ĉu vi komprenas? Mi ne donas almozojn, ĉar tio ne solvas la problemon de malriĉuloj. Kio solvas ilian problemon, tio estas laboro, ne almozoj.

Kaj li preparis sin por endomiĝi. Sed Luko tuj reagis, per forto nekonata:

– Vi tute pravas, sinjoro. Ankaŭ mi ne aprobas almozpetadon. Almozoj estas speco de trompo. Mi ne intencas peti de vi tion. Fakte, mi intencas peti laboron, honestan laboron.

La homo mire rigardis la okulojn de Luko, kaj trovis en ili surprizan sincercon. Li evidente ne atendis tian reagon. Luko kaptis la momentan avantaĝon, kaj ankoraŭ en humila tono plu parolis:

– Mi scias, ke vi estas la posedanto de tiu tereno, ĉi-proksime. Mi rimarkis, ke herbo kreskas tie, sekve ankaŭ insektoj. Oni foje ĵetas tien rubaĵojn, do eble aperos ratoj. Certe la urba administrejo postulos, ke oni purigu la terenon, ĉu? Mi estas provizore senlabora. Ĉu vi ne permesus, ke mi senherbigu kaj forportu el tie malpuraĵojn kontraŭ eta monsumo?

La homo silente konsideris la proponon dum momento. Fakte, li senpacience volis enhejmiĝi post labortago. Li troviĝis en iom embarasa situacio, fronte al malriĉulo: li defendis la laboron, kaj tiu homo petis de li ne almozon, sed laboron. Kaj efektive lia tereno estis malbele herbaĉa, kaj li devos prizorgi tion, pli aŭ malpli frue, antaŭ ol la oficistoj de la urba administrejo sendos kontrolistojn.

– Konsentite. Vi purigu la terenon, mi pagos dece.

Ondo de feliĉo varmigis la bruston de Luko. Honesta, normala laboro!

– Dankon, sinjoro! Ankaŭ mi laboros dece! Ĝis morgaŭ.

La sekvan tagon Luko vekiĝis je la kvara horo frumatene, tute vigla kaj entuziasma. Je la kvina li jam staris sur la tereno kun sia ŝpato. Per ŝtono li estis akriginta ĝin, post longa neuzado. Estis plezuro levi la klingon alten kaj forte tranĉi la teron. Iom post iom li vidis, ke elsaltas herbaĉoj kun siaj radikoj, kaj la pura, seka grundo aperis. Li ne trovis ratojn. Dum horoj li svingadis la ŝpaton, ĝis li sentis agrablan elĉerpiĝon de siaj brakaj kaj lumbaj muskoloj. Jes, estas agrable senti la laciĝon de honesta, normala laboro. De tempo al tempo li elprenis plastan botelon por eltrinki iom da akvo, alportita el la hejmo. Tiel pasis la unua tago. Kontraŭ sia kalkulo, je la kvina posttagmeze, Luko konstatis, ke li apenaŭ sarkis duonon de la tuta tereno. Li nun estis vere laca, tiel ke liaj brakoj jam ne obeis liajn movintencojn. Kaj jen hodiaŭ li havas nenion por alporti hejmen. Eble li devas peti, ankoraŭ. Li iom vagis en la kvartalo, kun sia ŝpato sur la ŝultro. Kompatema sinjorino konsentis liveri al li la restaĵon de sia tagmanĝo kaj ne tre valoran monbileton, per kiu li povis aĉeti litron da lakto kaj du negrandajn panojn. Sufiĉas por hodiaŭ.

La sekvan tagon Luko ripetis sian laboron ekde frua mateno. Li senĉese, furioze ŝpatumis. Elŝprucis foje terpecoj kaj ŝtonetoj. Iom post iom li amasigis herbaĉojn sur la trotuaro antaŭ la tereno. La grundo nun estis plene videbla, freŝa kaj odoranta. Luko rigardis longe la rezulton de sia laboro kun

sento de kontenteco. Li forviŝis ŝviton de sur la frunto, sed jam ne estis akvo por gluto. Je la sesa posttagmeze, li sidiĝis sur la trotuarrando antaŭ la domo de la terenposedanto, por atendi lin.

– Mi finis la laboron, sinjoro. Bonvolu kontroli, ĉu ĝi estas laŭ vi kontentiga.

La posedanto mire rigardis lin. Per firma voĉo Luko parolis, evidente li estis fiera pri sia taskoplenumo. La homo scivoleme paŝis ĝis la tereno, Luko sekvis lin. Li atente ekzamenis la tuton, iom pensis kaj demandis:

– Ĉu vi trovis ratojn?

– Ne, sinjoro, ratojn mi ne trovis.

– Nu, bone. Vi bone laboris. – Kaj li transdonis monbiletojn al Luko. Ĉi tiu miris pro la sufiĉe alta sumo. Fakte li pagis la normalan sumon, sed por Luko, nun kutimiĝinta al almozoj, tio ŝajnis eminenta pago.

– Dankon, sinjoro. Sed ĉu mi rajtas ankoraŭ demandi ion? Mi ne volas ĝeni.

– Kion?

– Ĉu vi permesus, ke mi plantu legomojn sur via tereno, dum vi havas ĝin malplena? Tiel mi konservus vian terenon ĉiam pura kaj sen herbaĉoj. Kaj mi povus liveri al vi kvanton da legomoj, ĉiusemajne. La ceteron mi povus vendi por nutri mian familion.

La homo ne tuj respondis. Li enpensiĝis, rigardis la sinceran mienon de Luko, poste la terenon, kaj fine:

– Venu morgaŭ. Mi pensos pri via propono.

La sekvan tagon Luko revenis. Li pacience atendis la alvenon de la bela aŭto, antaŭ la vesperiĝo. Li senvorte staris antaŭ la homo.

– Kiu estas via nomo?

– Luko.

– Kie vi loĝas, Luko?

Evidente, li forgesis pensi pri la hieraŭa propono. Luko respondis, li silentis dum momento, la du viroj iom streĉe staris unu antaŭ la alia.

– Ĉu vi pretas subskribi kontrakton, Luko?

– Jes, sinjoro, laŭ via decido. Sed pri kio temas tiu kontrakto?

– Simple, ke vi luprenos mian terenon senpage, kontraŭ la sola devo teni ĝin purigita, senherba.

– Certe, sinjoro!

– Venu morgaŭ. Mi pretigos la dokumenton.

– Dankon, sinjoro. Ĝis morgaŭ.

De longa tempo Luko ne sentis tioman feliĉon. Lia brusto iom ŝveliĝis, li emis rideti, irante, sola, sur la stratoj de la urbo. Hodiaŭ ankoraŭ li devos peti, sed espereble ne longe, poste.

Dum la sekvaj tagoj la rutina laboro komenciĝis je la kvina matene. Li vigle tranĉis la grundon, glatigis la teron, formis sulkojn. Li kunportis sitelojn da akvo sur la ŝultroj, por iom moligi ĝin. Baldaŭ la tuta tereno estis striita per sulkoj.

“Nun necesas fermi la antaŭan parton de la tereno per dratbaro por eviti invadon de bestoj kaj homoj” – li pensis. Li alportis lignajn stangojn, starigis ilin laŭlonge de la trotuaro kaj kunligis ilin per dikaj pikdratoj. – “Estontece mi starigos muron por fermi la terenon”.

Per parto de la mono akirita per la sarkado, Luko aĉetis semojn. Li zorge engrundigis tiujn semojn. Dum tiu delikata parto de sia laboro, li rememoris iaman instruon de sia maljuna avino: “Se vi semas, benu la semojn, antaŭ ol ĵeti ilin en la grundon. Ili ricevos vian fortun”. Pro sia trankvila feliĉo Luko sekvis la konsilon.

Ĉiutage li devis ankoraŭ plenumi siajn improvizajn laborojn por ricevi manĝon. Vespere li revenis al sia tereno por kontrolado. Akvo nun estis necesa. Luko prenis sian malnovan biciklon, oleumis ĝin, plenigis la pneŭojn kaj aranĝis primitivan breton sur la malantaŭa parto. Tie li povis, eĉ se malrapide, transporti al la tereno botelegon da akvo. Ĉiutage li faris tion, matene kaj vespere. Sufiĉe por konservi la grundon malseka kaj fekunda.

Kiam ekaperis la unuaj tigoj, varma ondo trakuris la bruston de Luko. Li miris, ke li ankoraŭ povas senti ĝojon. Fervoran ĝojon.

Baldaŭ kresketis tomatuoj, brasikfolioj, laktukoj, karototufoj. Luko duobligis la biciklajn veturojn por alporti akvon. Unu matenon lin vokis la terenposedanto. Kiam li alproksimiĝis, timo tuŝis la menson de Luko.

– Luko, mi rimarkas, ke vi devas tre pene alporti akvon. Mi admiras vian persistemon. Mi proponas, ke vi prenu akvon el mia domo, por faciligi vian laboron.

Luko ruĝiĝis, parte pro plezuro, parte pro honto.

– Dankegon, sinjoro, Dio rekompencu vin! Fakte, mia biciklo jam preskaŭ ne eltenas la ŝarĝon.

Pli da akvo, pli da kresko! Post kelkaj semajnoj la unuaj rikoltoj komenciĝis. La unuan laktukokapon li donacis al la terenposedanto. Li volis pagi, sed Luko ne akceptis:

– Mi ŝuldas al vi, sinjoro! Bonvolu akcepti mian modestan donaceton.

La riĉulo iom sindetene prenis la foliofaskon.

– Dankon, Luko. Kaj gratulon pro via produkto.

Luko adiaŭis kun stranga sento de memfido: li sukcesis donaci ion al riĉulo kaj ricevi esprimon de danko! Stranga nova sperto!

La sekvaj semajnoj pasis en intensa laborado. Luko entuziasmiĝis. Li aranĝis keston sur sia biciklo kaj trairis stratojn por vendi siajn legomojn. Baldaŭ li havigis al si fidelajn klientojn. Liaj tomatoj estis suke ruĝaj, liaj karotoj helkoloraj, liaj folioj esperige verdaj. Li pretigis por si taŭgan, naivan propagandan diraĵon, kiun li laŭte kriadis surstrate:

– Legomoj sen venenaĵoj! Legomoj sen venenaĵoj!..

La afero prosperis, kaj antaŭ la tereno li ĉiutage sternis tabulon kun siaj produktoj. Preterpasantoj ofte aĉetis kaj revenis. Ankaŭ en la kvartalaj foiroj li disvendis siajn nutraĵojn. Laŭgrade, kiel li plukis ilin, li resemis en la bedojn, tiel ke lia tereno konstante ĝermigis. Tio signifis iom pli da manĝo hejme, iom pli da memestimo en la koro, iom pli da memfido surstrate. Post kelkaj monatoj Luko povis eĉ aĉeti novan robon por la edzino kaj ludilon por la bebo. Ŝajnis, ke nun la vivo estas normala. Sekrete Luko havigis al si skatolon, kiun li kaŝis en kavaĵon de la tereno, apud muro, kun eta tavolo da tero sur ĝi. Ĉiutage li enmetis en sian skatolon kelkajn monerojn. Al si mem li kontente nomis la skatolon “mia trezoro”.

De tempo al tempo, la posedanto de la tereno preterpasis kaj salutis Lukon:

– Bonan tagon, Luko!

– Bonan, sinjoro!

Post kelkaj monatoj Luko povis aĉeti novan biciklon, al kiu li ligis ĉareton, kiun li povis plenigi per siaj vendotaĵoj. Per tio li liveris sian varon ĉe domoj de klientoj en fiksaĵoj de ĉiu semajno. Ofte la ĉareto ekiris plena kaj revenis malplena. Al la menso de la plantisto, dum biciklado, foje revenis la penso, ke li nun estas pli kontenta ol kiam li estis fabrikopurigisto.

Pasis monatoj. La legomejo de Luko fariĝis populara en la kvartalo, kaj eĉ en apudaj kvartaloj. Li komencis planti ankaŭ neordinarajn manĝeblajn plantojn, kiujn oni ne povis trovi en ordinaraj vendejoj. Hejme la infano sane kreskis, la edzino estis kontenta. En la korto de sia hejmo Luko bredis kokinojn, kiuj liveris belajn brunetajn ovojn. Ankaŭ kelkajn el tiuj ovojn li portis por vendo ĉe la enirejo de la tereno.

Ŝajnis, ke la vivo definitive stabiliĝis por Luko. De tempo al tempo li elterigis sian “trezoron” kaj alportis la enhavon al la banko, kien li sekrete

deponis siajn monerojn. Kaj amuze li kutimis demandi sin mem: “Kiu estas pli sekura loko por mia trezoro, ĉu en la grundo aŭ en la banko?” Kaj li fieris pri si mem, ke li nun havas etan ŝparkonton.

Unu tagon la posedanto de la tereno venis al Luko fine de la posttagmezo. Luko ride akceptis lin, sed lia voĉo nun ne havis la kutiman amikan tonon. Iom serioze, li diris:

- Luko, mi devas sciigi al vi ion.
- Kion, sinjoro?
- Vidu, mi devis vendi la terenon. Iu homo proponis al mi bonan sumon, kaj mi decidis ĝin vendi.

La mieno de Luko montris konsterniĝon. Liaj okuloj iom grandiĝis, li iom gapis, liaj manoj falis laŭlonge de la korpo. Li ne sciis kion diri.

- Tamen, Luko, ne zorgu. Mi klarigis al la aĉetinto, ke vi uzas la terenon tute konscience kaj kun mia permeso. Mi laŭdis vian laboron al li. Li nenion komentis pri tio, sed mi pensas, ke li ne malkonsentos pri via plua uzado de la grundo. Eble li nur postulos de vi novan kontrakton.

Iom post iom la kapo de Luko kliniĝis malsupren. De longa tempo li ne permesis, ke lia kapo tiel kliniĝu, sed nun ia ombra antaŭsento kaptis lin.

- Ĉiuokaze, feliĉon al vi, Luko!
- Dankon, sinjoro. Mi estos por ĉiam dankema al vi...

La riĉulo sin turnis kaj paŝis hejmen.

Post tri tagoj la nova posedanto venis por simile paroli al Luko. Li havis rigidan, fiksan rigardon. Li sin prezentis kaj per malmultaj vortoj sciigis, ke li intencas konstrui domon sur la tereno. Post unu semajno komenciĝos la preparado de la tero. Alvenos traktoroj kaj aliaj maŝinoj por purigo, fosado kaj ekpreparo de la fundamento. Li devas do tuj elpreni siajn maturajn legomojn.

Dum la sekvaj tagoj Luko kolektis tiujn legomojn, kiuj estis jam vendeblaj. La ceterajn tigetojn li forlasis. Li zorge kunportis sian trezoron kaj la reklamafiŝon. La sekvan semajnon la maŝinoj ŝiregis la grundon kaj mortigis ĉion, kio estis ankoraŭ kreskanta. Luko melankolie rigardis sur la strato. Poste li grimpis sur sian biciklon kun la savita plukitaĵo kaj revenis hejmen.

Survoje lian menson skuis forta penso:

- Ne gravas. Ekzistas aliaj terenoj en la urbo. Nun mi jam konas la vojon. Kaj Luko denove levis sian kapon.

Florada

Kiam ŝi vekigis, frumatene kiel kutime, kiel kutime la hundineto kuŝis apud ŝi, sur sia tapiŝo. Sed io estis nekutima. Ĝi estis strange senmova kaj rigida, la postaj kruroj iom etenditaj, la kapeto iom kurbiĝinta. Ada saltis el la lito kaj ekpalpis la hundineton; Floro estis malvarma, rigida, senspira. Ankaŭ Ada dum momento ne povis spiri, ĝis ŝi povis ekkompreni: mortinta. Nokte ĝi mortis, sur sia tapiŝo. Absurde mortinta, sen ia antaŭa sciigo, senaverte. La junulino rigardis al la grizeta muro de sia dormoĉambro, en la vakuon. Ŝi ellitigis, sed Floro ne moviĝas, ne svingas la voston, ne ĝemetas de plezuro, kvazaŭ parole. Al Ada subite ekmankas parto de la mondo, io ne estas en sia ĝusta loko, io estas sensenca.

Ŝi brosis siajn dentojn, lavis la vizaĝon, ŝanĝis sian veston kaj revenis en la dormoĉambron. Floro ankoraŭ kuŝis. Ada milde glitigis sian manon sur la mola felo; la korpeto iom malvarmis, la haroj ne reagis al la kareso, nenia susuro. Ŝi iris al la kuirejo, boligis akvon, kuiris kafon, sed ne trinkis ĝin. Ŝi simple sidis ĉe la kuireja tablo, ne sciante kion fari. Ŝi momente rememoris la tagon, kiam Floro unuafoje aperis antaŭ ŝiaj okuloj, ankoraŭ eta bulaĵo simila al pluŝa ludilo. Ĝin alportis eksamato, kies nomon ŝi apenaŭ memoras. De tiam, la ligiĝo fariĝis tiel intima, ke la geamikoj nomis ilin Florada. Ĉu Florada fartas bone? Ĉu Florada promenis hodiaŭ? Ĉu Florada estas hejme?

Estis malvarmeta, bluĉiela dimanĉa mateno. Normale, ili devus promeni en la parko, kiel ĉiudimanĉe. Floro amis trairi ĉiam la samajn vojetojn, flari la samajn angulojn, ŝia kapeto pli alte staris, ŝi enflaris la kampan aeron kun evidenta plezuro. Ŝi ĉarme pisis ĉiam samloke, poste rigardis al sia kunulino petante aprobon; ankaŭ Ada klopodis ripeti la ĉiam saman rideton.

Ada profunde spiris, suspiris; la brusto estis neordinare peza. Mortinta. Oni alfrontu la realon, ne indas paraliziĝi. Baldaŭ la korpeto tro rigidiĝos, eble muŝoj jam alproksimiĝas. Necesas agi. Agi kontraŭ la morto, agi apud la morto. Ada revenis al la dormoĉambro, ekkaŭris apud la pluŝaĵo, ekzamenis ĝin per racia rigardo. La okuloj estis jam vitrecaj, senbrilaj, duonmalfermitaj.

Ada klopodis fermi la palpebrojn, sed ili ne plene obeis. Ŝi prenis la tapiŝon kun la hundineto, kiel patrino prenas sian bebon, kaj paŝis al la vizitoĉambro. Tie ŝi lasis ĝin sur tableton, apud la sofo. Ada volis telefoni al iu, sed neniu nomo kongruis kun ŝia volo. Neniu komprenos, kaj ŝi antaŭdivenis la kliŝajn komfortigajn parolojn, nenion signifantajn. Tute ne, prefere ili travivution solaj, Floro kaj Ada, Ada kaj Floro, Florada. En la kuirejo ŝi varmetigis iom da akvo kaj aldonis al ĝi kelkajn gutojn de sia preferata parfumo. El la ĝardeneto ŝi alportis etajn flavajn petalojn de floranta arbusto kaj per spongo frotis la korpeton de Floro per tiu miksaĵo. Venis al Ada la penso, ke ŝi jam komencis iaspecan ceremonion, per kiu homoj klopodas (vane) mildigi grandajn dolorojn. Ne, ŝi ne sin trompu, ke estas eble mildigi la morton de Floro. Ŝi lasu tiun pikon trafi profunde en la koron, por ke ĝi fariĝu eterna, senkonsola, neforgesebla. Tiu perdo devas nestiĝi por ĉiam.

Poste ŝi iris al la malvasta korto malantaŭ la domo. Peco da tero, sur kiu kreskis greso kaj kelkaj rozujoj. Ses kvadrataj metroj da verdo en la hejmo, kiujn Ada prizorgis kaj dankis. Ŝia verdo, verdo ankaŭ de Floro, kiu ofte promenis kaj flaris, kaj pripisis, kun evidenta ĝuo. Ŝi kuŝu ĉi tie. Ada kuŝigis la korpon sur la herbon kaj prenis ŝpateton por fosi. Sufiĉe penige. Fine la kavo povis enteni la bulaĵeton. La tapiŝo kompreneble restu sube. Ada longe rigardis en senlarma adiaŭo, poste ŝi surĵetis la teron. Restis malbela monteto surface. Ada revenis en la kuirejon kaj klopodis trinki iom da kafo. Ankoraŭ neeble, ĉar hodiaŭ la kafo estas netolereble acida. Nun nur Ada, ne plu Florada.

– Mi ne volas resti sub la tero. Bonvolu trovi por vi pli agrablan lokon.

Ada ne miris, kiam ŝi aŭdis la peton. Dum jaroj ŝi lernis kompreni ĝian parolon voĉan kaj okulan.

– Kompreneble, vi pravas. Tiu ne estas taŭga loko.

Ŝi rapidis al la tombeto, kie la tero estis ankoraŭ ne firma, do facile ŝi elfosigis la korpeton, lavis ĝin denove, kaj denove kuŝigis ĝin sur la tapiŝon.

– Mi volas fariĝis cindro, cindromonteto.

– En ordo.

Ada kolektis ŝtipojn, alŝprucis alkoholon kaj kuŝigis la tapiŝon sur ĝin, kun la kuŝantino. Baldaŭ lumis altaj flamoj, kiujn Ada kun plezuro rigardis, ĉar ili prefere kongruas kun Floro ol la malhela tero. Ŝi nutris la fajron per pliaj lignostangoj, ĝis restis etaj braĝoj, cindro kaj ostoj. Ĉion ŝi enmetis en skatolon, kaj ŝi miris, kiom malmulte restis de sia amata hundineto. Ada rigardis la ĉielon, la bluan ĉielon, kontenta, ke la fumo el ŝia brulaĵo miksiĝis al la freŝa aero.

- Kien nun?
- Al la parko, kompreneble.

Ada fervore prenis sian biciklon, almetis la skatolon sur la antaŭan keston, kaj pedalis al la parko. Sur tiu sama kesteto Floro kutimis veturi kun ŝi ĉiudimanĉe, al la amata promenejo.

– Nu, kara, profitu la momenton – Ada ridete konsilis. – Ĝi estos nia lasta promeno. De nun, vi loĝos en la parko.

- Ĉu vi vizitos min?
- Certe!

Alveninte, ili konstatis, ke malmultaj homoj promenas en la parko. La herbaro estis luma, venteto blovis kaj la arboj ŝajne estis kontentaj pro la nova enloĝanto. Ili bonvenigis ĝin skuante siajn foliojn kaj murmurante kun ĝojo. Ada sidis sur benko kun sia skatolo sur la genuoj. Apud ŝi sidis maljunulo kun blanka barbo, kiu apenaŭ rigardis la junulinon. La tri uloj silente kontemplis la pejzaĝon kaj ĝian silenton. Ada rememoris la tagon, antaŭ pluraj jaroj, kiam ŝi ricevis leteron de sia patro, informantan, ke li definitive loĝos en eksterlando, kun sia nova edzino. Ke ŝi estas bonvena en lia nova hejmo, en lia nova vivo. Iam Ada vizitos lin kaj revidos liajn grandajn manojn kaj aŭdos lian basan voĉon. Jes, iam. Ankaŭ tiam ŝi sidis kaj pensis pri sia patro, kaj Floro alproksimiĝis kaj kisis ŝian piedon. Ŝi ne lekis, ŝi kisis. Ada por ĉiam ŝuldis al Floro tiun etan kison.

– La piedo de tiu akacio estas taŭga loko. Estos komforte al ĝi, ĝi feliĉe vivos tie.

La voĉo de la maljunulo similis tiun de la patro. Basa elparolo, malrapida. Ada rigardis lin iom mire, sed li obstine rigardis antaŭen en la aeron, al la horizonto.

- Prave.

Ada stariĝis por alporti sian skatolon al la piedo de la akacio. Farinte du paŝojn, denove sonis la malakuta voĉo:

- Ĉu vi permesas, ke ankaŭ mi vizitu ĝin, de tempo al tempo?

Ada returnis la kapon kaj melankolie, dankeme jesis. Ŝi venis al la arbo kaj verŝis la enhavon sur la teron.

Floro insistis:

- Ĉu vi promesas, ke vi baldaŭ vizitos min en la nova loĝejo?
- Mi promesas. Kaj mi promesas ankaŭ, ke neniu alia hundo loĝos en mia propra hejmo. Neniam!
- Hm...

Floro ne respondis, nur murmuretis. Ada ekbiciklis, de malproksime adiaŭis al la maljunulo, kiu ankoraŭ sidis sur la sama benko kaj rigardadis la saman nenion. Ĉe la elirejo de la parko, Ada preskaŭ frapis per la biciklo strathundon, kiu gapis tie, sencele. Eta nigra hundido, maksimume trimonata, malgrasa, malpura, kun la ripoj videblaj sub la haŭto, la okuloj kataraj, la kapo pendanta. Evidente ĝi malsatis kaj soifis.

- Kion vi atendas? Prenu ĝin! – la voĉo de Floro estis nun senpacienca.
- Sed mi promesis...
- Fi! Prenu ĝin!

Ada obeis, kaptis la idon, komfortigis ĝin en la keston de la biciklo kaj ekiris. La reveno estis pli facila, la aero same freŝa, la tri uloj kun malpezaj koroj revenis hejmen por la unua bano, por la unua manĝo.

La venĝo

Ni ĉiuj estis inter naŭ- kaj dekjaraĝaj. Tiam ne ekzistis videoludoj. Ekzistis nur vitraj globetoj, kajtoj, kolekto de futbalbildoj kaj... futbalo. Sovaĝa surstrata futbalo, futbalo en malplenaj terpecoj en la urbo, futbalo en la domkorto, en la koridoro ekster la domo. Ni ludis futbalon matene, posttagmeze, kaj foje vespere, meze de vespertoj, kiuj flugadis inter ni. Ĉiam troviĝis iu disponebla bubo, almenaŭ por matĉo de du ludantoj kontraŭ du ludantoj, post tri goloj oni inversigis la poziciojn de la teamoj, post ses goloj finiĝis la ludo. Kiu ludis sovaĝan futbalon, tiu scias pri kio mi parolas. La plej fanatikaj buboj eĉ improvizis pilkon per ĉifonoj ligitaj per ŝnureto, en la ripoza paŭzo, en la lernejo. Ĉar enveni la lernejon kun ordinara pilko sub la brako estis malpermesite.

La korto de mia hejmo estis la plej bona ludkampo, sufiĉis ĉirkaŭiri la gujavarbon por atingi la kontraŭulan golejon. Krome, la maldensa greso mildigis la suferon de niaj sensuaj, skrapitaj piedoj. Kaj la ludantoj, preskaŭ ĉiam la samaj, alvokitaj el la najbaraj domoj, estis ĉiuj inter si konataj. La plej talentaj estis lokitaj en kontraŭaj teamoj, por ekvilibrigi la ludon. Neniu restis ekster la partio.

Sed ludi en la domkorto prezentis problemon. De tempo al tempo, je pli impeta piedbato, la pilko misflugis kaj falis en la korton de la najbaro. Ve! Ni neniam havis anstataŭan pilkon, kaj la najbaro estis mishumora ulo. Ni tiam aŭdis sakron el la alia flanko de la muro kaj la pilko revenis senaera, nur post kelkaj tagoj. Ĉiu knabo revenis hejmen elreviĝinta, kaj la fuŝulo, kiu faris la sendirektan piedbaton, fariĝis kulposenta. Por ĉi tiu, restis la puno, ke li devos replenigi la pilkon per aero, per pumpilo por biciklaj pneŭoj. Kaj rekomenciĝis la sovaĝa futbalo.

Unu tagon la pilko revenis ne nur senaera, sed tranĉile ŝirita. Mi indigniĝis. Tio estis troaĝo. Lasi la bubojn punitaj dum pluraj tagoj sen pilko, estis kruelaĝo; ŝiri la pilkon estis teroraĝo. Ni devis fari ion. Mi kunvokis la bandeton, ni pridiskutis la aferon, kelkaj pli ekzaltiĝis, aliaj moderis, sed la ribelemo estis ĝenerala. La mishumora najbaro ŝiris nian pilkon kaj ni faros nenion?

Oni faris plurajn proponojn por venĝo. La Dikventrulo proponis, ke ni per ŝtonoj rompu kelkajn fenestrovitraĵojn; neakceptite, ĉar estus tro facile trovi la farintojn. Granda Petro sugestis, ke ni ĵetu kelkajn bombetojn en la korton de la fiulo je malfrua nokto; ankaŭ ne akceptite, ĉar la bruoj timigus la tutan ĉirkaŭan domaron meze de la nokta silento. Nigra Roĉjo (kiu cetere havis haŭton tiel blankan kiel lakto) volis, ke ni sonigu la domon sonorilon de la mishumorulo ĉiunokte dum unu semajno; ĉi tiu ideo ne estis malbona, sed volontulo por tia malfrunokta agado ne prezentiĝis.

Fine venkis mia propono: ĉiu el la kvar kuraĝaj buboj pretos prepari sian etan trabon boritan per fera, bonkvalita najlo. Kiam la aŭtomobilo de la najbaro staros surstrate, la kvar kuraĝuloj kaŝe metos sub ĉiun pneŭon sian trabeton kun la najlopinto turnita supren. Kiam la aŭto ekmoviĝos, la kvar pneŭoj estos boritaj samtempe! Tre lerta afero! La bando entuziasme akceptis mian ideon.

Dirite, farite, kaj neniu vidis la rapidan agon de la kvar herooj. La ceteraj knaboj, tre emociitaj, atendis ĉe la plej proksima stratangulo, por vidi la plenumiĝon de la venĝo. Ne longa tempo pasis, kaj ni vidis de malproksime, ke homo envenis la aŭton, startigis ĝin, kaj ĉiuj aŭdis la fajfon de malpleniĝantaj pneŭoj. La homo maltrankvile eliris el sia aŭto, konstatis la teruraĵon kaj eligis laŭtan fivorton.

Tiam ni komprenis. Tiu ne estis la aŭtomobilo de la mishumora najbaro. Ĝi estis samkolora, sammodela aŭtomobilo, sed apartenanta al alia, kompatinda homo, kiu havis la malfeliĉan sorton parki ĝin en la sama loko.

Ni rapide forkuris kaj revenis hejmen nur en la malfrua nokto.

Dankon, dankon...

Antaŭ du tagoj mi trapasis komplikan operacion je mia maldekstra okulo. Se konsideri, ke mi estas 70-jarulo, kiu vivas fraŭle, sub la zorgoj de la 75-jara surda fratino, kaj se konsideri, ke ankaŭ mia dekstra okulo apenaŭ kaptas bildojn el la ekstera mondo, tiam oni povas imagi mian situacion de kaptito. Kaptito en siaj propraj pensoj. Feliĉe, mi ne estas ankoraŭ blinda antaŭ miaj internaj scenoj.

Mia fratino informis al mi jam frumatene, ke hodiaŭ estas bluĉiela, lumplena, hela dimanĉo. Mi ĵus vekigis kaj ektrinkis la kafon de ŝi preparitan, kaj por nia ambaŭa surprizo la sonorilo ektintis. Sufiĉe frue, por dimanĉo! Kiu estas la frumatena vizitanto?

Tiu estis mia najbaro Marcelo. Bona homo. Iom senpripensa, sed bonulo, ja... Li ne sukcesas pensi, ke la sepa horo matene estas iom tro frua horo por najbara vizito, sed ne gravas, li trinkos kafon kun mi. Krome, mi scivolas: kio venigas lin al dimanĉa vizito al ĵusoperaciito?

– Saluton, kara najbaro! Kiel vi fartas? Mi eksciis, ke vi trapasis operacion! Kia teruraĵo! Vidi nenion, havi sur la okulo tian pezan pansaĵon! Horore! Ĉu ĝi doloras vin? Ĉu vi sukcesas paŝi en la domo? Bani vin? Manĝi? Trinki? Spekti televidon? Kompreneble ne televidon, sed almenaŭ aŭdi radion? Muzikon? Ĉu vi ŝatas muzikon? Kiaspecan muzikon? Mi povus pruntedoni al vi mian “Spotify”! Estas en ĝi ĉiaspeca muziko, por ĉia gusto. Hieraŭ mi aŭdis belegan kampanan muzikon! Se vi emas...

– Dankon, dankon...

Tiu torento da salutoj kaj proponoj iom kapturnis min, mi konfesas. La sola avantaĝo estis, ke li ne atendas respondojn. Sufiĉis prepari la orelon kaj daŭrigi la aŭdadon de la#160; sinsekva torentaĵo.

– Nu, kara najbaro, mi venis por vin helpi. Kiel vi scias, mi estas via amiko. De jaroj ni estas amikoj, ĉu? Kaj se amiko ekscias, ke kunamiko estas blinda, sola kaj deprimita en sia hejmo, estas lia devo proponi helpon kaj konsolon, ĉu? Jen kion mi venis fari, en ĉi tiu bela dimanĉa mateno.

Proponi al vi distron, amuzon, tempopasigilon agrablan, kiu dum almenaŭ iom da tempo forgesigu vin pri via okula turmento. Mi scias, ke vi estas fanatika legemulo, kaj ke por vi manko de legado estas torturo. Jen! Ĉar vi estas blinda (pormomente, kompreneble, nur pormomente!), mi decidis... legi por vi! Voĉe! Ĉu ne amuze? Ĉu ne genia ideo?

– Dankon, dankon. Fakte...

– Vi ne devas danki. Tio estas por mi plezuro, ke mi povas servi al amiko. Estas skribite en la Biblio: “Nenio estas pli virta ol doni sian vivon por amiko”. Mi mem ne estas same fanatika legemulo kiel vi, tamen mi havas miajn librojn, ankaŭ mi. Mi povas eble iomete kontribui al via erudicio, kiu estas multe pli alta ol la mia. Mi do iris al mia breto de libroj – ho jam de iom da tempo mi ne vizitis ĝin! – kaj mi elektis unu el miaj preferataj. Jen: *Kiel influi homojn kaj sukcesi en la vivo – La forto de pozitiva pensado*. Vera saĝo! Ĉi tiu libro estas vojindiko por feliĉo! Ĉu vi jam legis ĝin? Certe ne! Vi amas la klasikulojn, mi scias. Vi interesiĝas pri Ŝekspiroj kaj Cervantoj, pri Goetoj kaj Aligieroj. Vi neniam legis la praktikulojn. Jen mi hodiaŭ enkondukos vin en la praktikan filozofion, kiu efektive helpas nin ĉe niaj ĉiutagaj problemoj. Nu, vi estas nun blinda! Ĉu indus legi Homeron hodiaŭ? (Ĉu Homero ne estis blindulo?)

– Jes, verŝajne blindulo...

– Nu, bone. Forgesu la klasikulojn, almenaŭ en ĉi tiu blua mateno. Mi legos al vi pri la forto de pozitiva pensado! Tion vi bezonas nun!

– Dankon, dankon...

– Nu, bone. Margerita ne konsentis, ke mi venu hodiaŭ al vi. Vi bone konas mian edzinon Margerita. Ŝi estas acida homo. Denove ni kverelis, hieraŭ, kiel antaŭhieraŭ, kiel pasintsemajne, kaj pasintmonate. Ve! Mi revas posedi dolĉan, konsenteman edzineton. Mi ĉiam enviis vin kun via Bruneta, ŝi estis milda kaj bonhumora, ĉu ne? Kian belan paron vi formis! Certe vi multe suferis, kiam vi perdis ŝin, antaŭ kelkaj jaroj, ĉu? Mi ne havis la saman bonsorton, tute ne. Mia Margerita fariĝas pli kaj pli akra laŭ la pasado de la jaroj, ve. Vi saĝe elektis vian kunulinon, kara!

– Dankon, dankon...

– Nu, bone. Kiel mi estis diranta, jen la unua ĉapitro de nia libro: Kio mankas al vi en la vivo? Ĉu ne sugestoplena demando? Homoj ne scias, kio al ili mankas en la vivo! Ili baraktas en plendado pri misteraj deziroj! Al mi tio ĉiam estis tute klara, estimata najbaro: al mi ĉiam mankis du ĉefaj aferoj: komprenemo flanke de mia edzino kaj... iom pli da mono. Ne eblas vivi sen

mono, ĉu? Estas neakceptebla, ke politikistoj forprenas tiom grandan parton de nia salajro de pensiuloj por siaj impostoj! Restas tiom malmulte fine de ĉiu monato! Sekve, edzinoj plendas, kaj plendas, ke ne estas mono por aĉetoj, fine de ĉiu monato... Mi ne scias pri vi, sed mia mono fariĝas ĉiujare pli mizera, fine de ĉiu monato. Nu, certe via pensio estas pli alta ol mia, mi estis simpla ŝtato-ficisto, dum vi ĉiam estis eminenta profesoro... Meritoplene, meritoplene!

– Dankon, dankon...

– “Kio mankas al vi en la vivo?”... Sen paca intergeedza vivo ne eblas vivi feliĉe, ĉu? Margerita plendadas, plendadas. Ŝi diras, ke mi ne babilas kun ŝi, ke mi ne helpas en la hejmaj taskoj, ke mi tro ofte vizitas la bieramikojn... Kiel spiti la amikojn, diable? Imagu, se mi eksciis, ke vi, ekzemple, sidas ĉi tie tute blinda, kaj mi simple spitus vin! Malhomece! Estas mia devo veni kaj helpi vin per iom da legado kaj babilado! Sed ŝi ĵaluzas, ĵaluzas... Ĉiam estis tiel, ekde nia juna aĝo, kiam ni interkonatiĝis: ŝi ĉiam estis acida, kaj ĵaluza, kaj posedema. Post kvardekjara geedzeco, mi pensas: kial mi elektis tian kunulinon? Nu, ŝi tamen havas siajn bonajn kvalitojn, mi ne nur plendu. Ŝi bakas de tempo al tempo eminentan pomtorton, vi iam gajnis de mi pecon, ĉu vi memoras? Ŝi estas talenta kuiristino, eble ne tiel talenta kiel via Bruneta, sed tamen...

– Dankon, dankon...

– “Kio mankas?”... Nu, mi ne scias pri vi, sed al mi mankas deco en la lando! Ĉu vi konsentas? Niaj politikistoj devus esti pli decaj! Estas hontege! Ili faras leĝojn por si mem kaj forgesas la popolon, la proletojn, la simplajn homojn. La bela konstitucio asertas: “Ĉiuj homoj estas egalaj antaŭ la leĝo!” Ĉu efektive? Mi serioze kaj sindediĉe laboris dum jardekoj, kaj jen vidu mian mizeran pension! Komparu ĝin kun la salajroj de politikistoj! Krome, mankas laborpostenoj en nia lando, kaj mankas lernejoj, kaj mankas digna sanservo, kaj mankas sekureco surstrate, kaj mankas, kaj mankas...

Marcelo spiregis. Lia voĉo grincis de kolero kaj incitiĝo. Ĝi fariĝis raŭka, akuta, fine eksonis kiel misagorda trombono. Mi decidis interrompi lin por momento:

– Trankviliĝu, kara, trankviliĝu!

Li eksilentis. Sekvis iom longa paŭzo. Ni apenaŭ aŭdis pepadon de paseroj, proksime. Freŝa venteto karesis niajn vizaĝojn, sed verŝajne li ne rimarkis tion. Iom post iom, Marcelo reprenis sian spiron. Kaj li denove povis paroli:

– Nu, bone. Mi jam sufiĉe longe restis ĉe vi. Mi esperas, ke mi iom distris vin. Estas agrable babili kun amiko, ĉu? Mi devas reveni hejmen, ĉar mi devas iri al la panvendejo: dimanĉe, plaĉas al Margerita manĝi dolĉan, krempanon matene. Kaj estas mia plezuro transdoni al ŝi ĉiudimanĉan dolĉan krempanon, same kiel distri malsanan solecan amikon dum momento, per iom da bona legaĵo. Eĉ se ŝi ne rekonas tion. Mi devas aĉeti. Male... Kaj estas jam preskaŭ la oka, certe ŝi jam vekiĝas. Mi ne lasos al vi la libron, kompreneble, ĉar vi estas blinda. Pormomente, pormomente, kompreneble! Sed mi lasas al vi pensigan demandon, pri kiu vi povos okupiĝi dum ĉi tiu bluĉiela dimanĉo: “Kio mankas al vi en la vivo?” Pensu pri tio, amiko, pensu profunde. Penskapablo estas la plej granda riĉaĵo de homo. Mi esperas, ke ĝi helpos vin trapasi ĉi tiujn penigajn tagojn... Por mi estis plezuro, vera plezuro... Ĝis proksima tago, ĝis!

– Dankon, dankon...

Ŝajnis al mi, ke ankaŭ la paseroj pepis dankeme.

Letero al Doktoro P.

En blua, freŝa frumateno aŭtuna, kiam la unuaj taglumoj eniris la ĉambrojn de la maljunulejo “Digno kaj Amo”, kie mi servas kiel purigisto, mi trovis s-ron Antono mortinta. Verŝajne li forpasis dum la nokto, antaŭ kelkaj horoj, ĉar lia korpo estis jam sufiĉe rigida kaj liaj okuloj, opakaj. Mi tion sciigis al la administranto kaj al la flegistino, kiam ili alvenis. Kaj mi komencis kolekti la objektojn de la mortinto, laŭ ordinara regulo. Cetere tre malmultajn objektojn, plej ofte destinitajn al rubujo: du kalsonojn, du ĉemizojn, uzitan sapon, du ŝtrumpojn, okulvitron, krajonon. Certe rubaĵojn. Inter tiuj ĉifonoj, vekis mian atenton flava koverto, ne fermita, en kiu mi trovis kelkajn ĉifitajn paperfoliojn kovritajn per apenaŭ deĉifrebla krajonskribaĵo. Mi decidis tuj forĵeti ankaŭ tion, sed sur la koverto estis klare legebla: “Al Doktoro P.”. Certe unu plia frenezaĵo de tiuj senilaj frenezetaĵoj maljunuloj, kiuj loĝas dum jaroj en ĉi tiu azilo. Tamen, ia konfuza skrupulo malpermesis, ke mi forĵetu la koverton. Mi decidis konservi la paperaĵon; mi kunportis ĝin hejmen, kaj petis de mia filo, kiu ĵus aprobiĝis en la lasta jaro de la gimnazio, ke li helpu min transmeti la preskaŭ nekompreneblan tekston al io sencohava. Jen la rezulto:

Estimata Doktoro P.:

De longa tempo mi nutras la deziron skribi al vi leteron – pardonu min pro tia aŭdaco. De kelkaj tagoj mi sentas, ke mia vivo, tro longa vivo, alvenas al la fino; estas do tempo plenumi mian naivan, senkulpan, malmalican deziron. Pardonu min, mi ripetas.

Unue permesu, ke mi danku vin. Mi sincere rekonas vian klopodon viziti la ĉi tieajn maljunulojn, ĉiulunde, kiam vi trairas la koridorojn kaj envenas la ĉambrojn, kaj delikate karesas la blankajn kapojn de surlituloj, kaj demandas pri ilia bonfarto. Vi aŭdas la ĉiamajn plendojn kaj lamentojn, kaj mi rimarkas en via mieno, kiam vi alvenis al mia lito, ke vi preskaŭ nenion povas fari por ili, krom preskribi gutojn kaj pilolojn, eĉ sciante, ke ne tion ili vere bezonas, sed revenon al la vivo. Ni estas mortvivantoj, ĉi tie, kaj vi scias tion. Kaj vi

ne povas redoni al ni nian vivon. De kelkaj vi aŭskultas la korbatojn kaj la spirbruojn per via doktora aŭskultilo, kaj kvankam tio estas preskaŭ senutila aŭskultado, ni maljunuloj eksentas ian etan konsolon, ke la doktoro atentis pri nia sano. Mi rimarkis, ke vi ĉiam eliris el mia dormoĉambro kun la kapo malsuprenklinita, kvazaŭ vi pentus pro eta mensogo. Ne pensu tiel, doktoro! Ĉiu via gesto al ni estis vera donaco, kaj ĉiusemajne ni atendis la lundon kaj vian viziton. Bedaŭrinde tro mallongan viziton, ĉar kompreneble ni estas multaj dekoj, en ĉi tiu azilaĉo, kaj ne eblas transdoni al ĉiu el ni la vere bezonatan atenton. Ĉi tio postulus tro longan tempon.

Okaze de viaj bonkoraj vizitoj, doktoro, mi dum longa tempo esperis, ke vi demandu min pri la noktoj en ĉi tiu maljunulejo. Poste mi komprenis, ke vi tion ne faris por eviti unu plian senton de senpoveco, ĉar nenion vi povus fari rilate al tio. Tamen, kara doktoro, via aŭtoritateco eble povus iom favori nin dum niaj malĝojigaj noktoj, ĉi tie. Mi ne parolus pri la longaj horoj, dum kiuj ni devas kuŝi meze de la malpuraĵoj de niaj propraj korpoj; pri tio ni fine al kutimiĝis, ĝis alveno de mateno, kiam iu purigos nin per bano. Ne pri tio, doktoro. Mi volis paroli al vi pri nia soleco dum tiuj senfinaj noktoj. Peza silento eterna, apenaŭ rompata de ronkoj kaj ĝemoj de niaj litnajbaroj. Apud ni staradas la nudaj, malnovaj muroj de ĉi tiu konstruaĵo, kie iam funkciis monaĥinejo, en la pasinta jarcento. Jes, doktoro, al la soleco ne eblas al kutimiĝi. Kiam alvenas la vespero, akompanas ĝin ia neesprimebla melankolio: soleco, soleco, soleco... Feliĉaj estis tiuj maloftaj noktoj, dum kiuj ni sukcesas dormi kelkajn horojn. Ĉu vi scias, kiel mi defendis min kontraŭ tiu angoro? Per miaj rememoroj, doktoro. Homoj kutimas ridi pri la emo de maljunuloj rememori sian pasintecon, sian junulan vivon, siajn pasintajn travivaĵojn. Ĝi estas sindefendo kontraŭ soleco.

Mi estis malriĉa kampara infano. Relative feliĉa, jes, relative. Mi havis patrion, mi kuris libera post bovidoj en bieno, mi havis gefratojn, sed mi jam ne memoras iliajn nomojn. Ili estis sufiĉe multenombraj. Mi bone memoras pri Bruĉjo, mia amata hundeto, kiu akompanis min dum miaj aventuroj kaj fidele atendis min, kiam mi grimpis sur arbojn, kaj bojis, kaj veis, timante, ke mi falos. Amata Bruĉjo, kiu iam malaperis en torento de rivero, dum inundo. Mi memoras ankaŭ fratineton Ana, kiun mi defendis kontraŭ monstroj kaj banditoj, dum niaj ludoj. Ŝi ne bone komprenis miajn ludojn, sed mi multe amuziĝis, defendante ŝin. Kien malaperis Ana, doktoro, en la torento de la vivo?

Mi volas peti de vi ion, kara doktoro. Ke vi pensu kaj pensigu la aliajn

laboristojn en ĉi tiu maljunulejo, pri la situacio de surlituloj. Mi ne volas lamenti kiel poltrono, sed nur ke vi pensu pri la humiligo. Ni kuŝas sur lito, tute dependantaj de aliulaj zorgoj. Ne la doloroj, ne la korpa malkomforto, ne la malsanoj konsistigas nian veran ĉagrenon, sed la humiliĝo. Oni traktas nin kiel bebojn, kaj ni tamen estas pensantaj, plenkreskaj homoj. Ofte ni sentas, kvazaŭ ni estus objektoj, kiujn oni purigas, lavas, ordigas kaj remetas sur la liton. Nu, mi ne sukcesas per ĉi tiuj krajono kaj papero klare esprimi tion al vi. Sed vi estas klera, saĝa kaj sentema, doktoro, vi scias, pri kio mi parolas.

Mi ne plu havas familianojn, sed de tempo al tempo ni ricevas vizitantojn. Plej ofte alvenas religiemaj homoj, kiuj kompateme babilas kun ni, kantas himnojn, preĝas kaj foje alportas biskvitojn. Ili konstante ridetas, kaj mi ĉiam scivolas, kial ili ridetas en ĉi tiu malĝojiga loko. Ankaŭ ili ne tre interesiĝas pri niaj noktoj, pri nia soleco, pri niaj rememoroj, ili prefere ripetadas pri sia Dio kaj bele citas la Bibliion. Jes, estas agrable, ni evitas la ĉiutagan rutinon dum tiuj momentoj. Poste ili foriras, lasinte paperetojn kun mesaĝoj edifaj. Sed presitaj per tro malgrandaj literoj, kiujn mi neniam sukcesas legi. Foje mi petis, ke purigisto, kiu laboras ĉi tie, legu al mi unu el tiuj mesaĝoj. Ĝi enhavis proksimume la samon, kion ili voĉe parolis al ni.

Pardonu, doktoro, ke mi detaligas tiajn aferojn al vi. Certe vi havas pli gravajn aferojn por konsideri. Sed mi intencas transdoni al vi la senton de malriĉeco, kiu invadas nian vivon de surlituloj. Cetere, mi estas preskaŭ certa, ke vi neniam legos ĉi tiun leteron, do certe ne tro da ĝeno ĝi alportas.

Estas tempo por fini, ĉar restas malmulte da papero. Kaj mi ankoraŭ ne skribis al vi pri tio, kion mi konsideras la plej grava, se temas pri sentoj kaj pensoj de maljunulo vivanta en azilo, al sia bonkora kuracisto. Ĝi estas demando, kiun mi jam faris al diversaj homoj en ĉi tiu azilo. Poste mi rezignis, ĉar la respondo jen estis banala konsolo, jen simpla silento konsterna. Neniam vera respondo. Mi longe atendis la okazon ĝin prezenti al vi, sed mi neniam trafis tiun eblecon. Mi do nun skribas ĝin al vi, eĉ se mi estas certa, ke via respondo neniam venos al mi. Jen la demando:

“Kiu estas la senco, doktoro? Kiu estas la senco?...”

Tre amike,

X.

Pri la aŭtoro

Paulo Sérgio Viana [prononcu: páŭlu sérĵju viána] estas brazila kuracisto, naskiĝinta en 1948. Li loĝas en la urbo Lorena, en la brazila ŝtato San-Paŭlo. Dum kvindek jaroj li laboris kiel fakulo pri gastroenterologio en negranda, internlanda urbo. Tie li konstante kunvivadis kun popolanoj kaj povis kolekti multajn kuriozajn okazaĵojn, kiujn li uzis en siaj rakontoj.

Paulo Sérgio Viana lernis Esperanton kiel 11-jara lerneĵano. Aktivis kiel fondinto de Brazila Esperantista Junulara Organizo, estis estrarano de Brazila Esperanto-Ligo kaj de Esperanto-Asocio de San-Paŭlo (EASP). Nun li estas redaktanto de la revuo *La Lampiro*, regula kontribuanto al la Esperanta Retradio kaj al *La Ondo de Esperanto*.

Viana produktas filmetojn por la *Viva Gazeto* de EASP en jutubo kaj ankaŭ por sia propra kanalo. Interesita pri literaturo, li estis plurfoje premiita en la Belartaj Konkursoj de Universala Esperanto-Asocio. Preleganto en multaj brazilaj Esperanto-eventoj kaj tradukanto, aparte interesita pri Esperantigo de verkoj de la brazila klasikulo Machado de Assis. Aŭtoro de du originalaj novelaroj: *Nigra birdo kaj aliaj rakontoj* kaj *Estu purigita! – preskaŭ hereze*, publikigitaj de EASP.

La rakontoj, publikigitaj en ĉi tiu volumeto, aperis dum 2020-22 en dek du sinsekvaj eldonoj de *La Ondo de Esperanto*.

Virtuala Biblioteko de Sezonoj

№1. Aleksandr Puŝkin. *La pika damo*.
Tradukis Aleksander Korĵenkov.
Kaliningrado: Sezonoj, 2010. 30 paĝoj.

№2. Anton Ĉeĥov. *Sveda alumeto*.
Tradukis Aleksander Korĵenkov.
Kaliningrado: Sezonoj, 2010. 24 paĝoj.

№3. Edgar Allan Poe. *La falo de la domo Usher*.
Tradukis Edmund Grimley Evans.
Kaliningrado: Sezonoj, 2010. 24 paĝoj.

№4. Fjodor Dostojevskij. *Blankaj noktoj*.
Tradukis Grigorij Arosev.
Kaliningrado: Sezonoj, 2010. 48 paĝoj.

№5. Arthur Conan Doyle. *La ĉashundo de la Baskerviloj*.
Tradukis William Auld.
Kaliningrado: Sezonoj, 2010. 168 paĝoj.

№6. Harry Harrison. *Naskiĝo de la Rustimuna Ŝtalrato*.
Tradukis Reinhard Fössmeier, Edmund Grimley Evans,
Rob Helm, Konrad Hinsen, Pierre Jelenc, Jorge Llambías,
Kevin Schoedel, Mark Weddell.
Kaliningrado: Sezonoj, 2011. 195 paĝoj.

№7. Nikolaj Gogol. *Palto*.
Tradukis Aleksander Korĵenkov.
Kaliningrado: Sezonoj, 2011. 35 paĝoj.

№8. Aleksander Korĵenkov. *Fjodor Dostojevskij en Esperanto*.
Kaliningrado: Sezonoj, 2011. 33 paĝoj.

№9. Charles Dickens. *La postlasitaj paperoj de la Klubo Pikvika*.
Ĉapitroj 1–7.
Tradukis William Auld.
Kaliningrado: Sezonoj, 2012. 121 paĝoj.

№10. Aleksander Korĵenkov.
Unu Ringo ilin Regas: John Ronald Reuel Tolkien en Esperanto.
Kaliningrado: Sezonoj, 2012. 22 paĝoj.

№11. Georges Simenon. *Maigret hezitas*.
Tradukis Daniel Luez.
Kaliningrado: Sezonoj, 2012. 142 paĝoj.

№12. Miĥail Lermontov. *Princidino Mary*.
Tradukis Nikolaj Danovskij.
Kaliningrado: Sezonoj, 2014. 86 paĝoj.

№13. L. Zamenhof. *Kongresaj paroladoj*.
Kaliningrado: Sezonoj, 2015. 64 paĝoj.

№14. Aleksandr Saĥarov. *Superforta ambicio*.
Kaliningrado: Sezonoj, 2017. 31 paĝoj.

№15. Valerij Brjusov. *Kvar noveloj*.
Tradukis Grigorij Arosev, Aleksander Korĥenkov, Ilsa Novikova.
Kaliningrado: Sezonoj, 2018. 33 paĝoj.

№16. *Orienta Almanako*.
Tradukita el la araba, armena, ĉeĉena, hebrea, hinda, ĥina, japana,
kartvela, lezgina, sanskrita kaj tatara lingvoj.
Kaliningrado: Sezonoj, 2018. 80 paĝoj.

№17. *El la rusa poezio*.
Tradukis Valentin Melnikov.
Kaliningrado: Sezonoj, 2020. 90 paĝoj.

№18. Miĥail Korotkov. *Io devas okazi*.
Kaliningrado: Sezonoj, 2020. 117 paĝoj.

№19. Fjodor Dostojevskij. *Kvin rakontoj*.
Tradukis Grigorij Arosev, Aleksander Korĥenkov.
Kaliningrado: Sezonoj, 2021. 55 paĝoj.

№20. Anton Ĉeĥov. *Malgranda trilogio*.
Tradukis Aleksander Korĥenkov, Anna Pentus, Mati Pentus.
Kaliningrado: Sezonoj, 2021. 39 paĝoj.

№21. Voltero. *Kandido, aŭ Optimismo*.
Tradukis Sergio Pokrovskij.
Kaliningrado: Sezonoj, 2023. 176 paĝoj.

№22. Paulo Sérgio Viana. *Dek du rakontoj*.
Kaliningrado: Sezonoj, 2023. 49 paĝoj.

Nia elŝutejo:

<https://esperanto-ondo.ru/Libroj/Libroj.php>

Enhavtabelo

Kurba (LOdE, 2020, №303)	4
Mi ne havas horloĝon (LOdE, 2020, №304).....	7
Du nomoj (LOdE, 2020, №305).....	9
Du ringoj LOdE, 2020, №306).....	12
La domenisto (LOdE, 2021, №307)	15
Viro laŭte parolanta al neniuj (LOdE, 2021, №308)	20
Ebriulo (LOdE, 2021, №309).....	22
La tereno (LOdE, 2021, №310).....	26
Florada (LOdE, 2022, №311).....	33
La venĝo (LOdE, 2022, №312)	37
Dankon, dankon... (LOdE, 2022, №313)	39
Letero al Doktoro P. (LOdE, 2022, №314)	43
Pri la aŭtoro	46
Virtuala Biblioteko de <i>Sezonoj</i>	47
Enhavtabelo.....	49